

na Frazy

1850



VELIKI

KATEKIZAM

S PITANJI I ODGOVORI.



Ivan Vrag Cap. cap. 1855

U ZAGREBU,
Štampano kod Franje Suppana
1836.

Infrascriptus ex speciali commissione Illustrissimi et Reverendissimi Domini *EMERICI OŽEGOVIĆ de BARLABAŠEVEC*, Episcopi Segniensis, et Modrussiensis seu Corbaviensis diligenter, et attente perlegi, accurateque revidi, expendi, ac cum Originali germanico contuli Versionem, cui titulus: „*Veliki Katekizam s pitanji i odgovori* —" a M. R. Dno Antonio Mudrovčić Presbytero sæculari Diœcesis Modrussiensis adornatam; eidem Originali apprime conformem, nihilque in ea, quod morum probitati, Fidei puritati, aut Ecclesiæ Catholicæ sensui repugnaret, reperi —; ideo, si illis, ad quos spectat, visum fuerit, quæ luce publica donetur, dignam censeo.

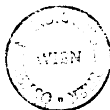
Datum Novi in Vinodol die 17ma Septembris 1835.

Nicolaus Merzlyak m. p.

Abbas Inf. S. Doymi supra Segniam, Cath. Eccl. Modrussiensis seu Corbaviensis Canonicus.

Admittitur ad Typum.
Zagrabiæ 16. Octobris 1835.

Joannes Henfner m. p.



Ljubezni Čitatelju!

Sudim, da nije baš odviše, kada ti odmah iz početka očitujem i odkrivam, što ćutim o novoupeljanom pravopisu, koi nesamo u nazočnom *prevodu* napervo dohadja, nego koim se takodjer drugi služe.

Komu iz medju pravih Ilirah duboko u serdcu leži: srětni naprědak obdělavanja jezika svoje mile matere; zatim s ovim obdělavanjem nerazdružljivo postupavajuća ona spasonosna izobraženost narodna, koja najmre jednokervnu bratju izverstniu, krěpostniu, bolju i srětniu čini, i pak koju nemožemo drugačie dostignuti, nego po razvijanju moćih duševnih pomoćom samo materinskoga jezika; tko nadalje zdravim umom promisli zahvalnost i svete dužnosti, koje mu je mati narav prama sladkoj Domovini nametnula, ter je vrući ljubitelj jedinosti, mira

i željne u svakom skupnodělovanju sloge, mora brez dugoga iztraživanja pripoznati i izpovědati: *da nam je svim Ilirom brez iznimanja i razlike jedan jedini pravopis neuklonljivo potrěbit.* Množina bo u struki ovoj, izvan da ništa nehasni, dobromu naprědovanju pretežke i nepredobljive na putu stavlja prepreke. Kojega je pako medju neizbrojnimi, koje okolo pogledamo, neutrudljivi Dr. *Ljudevit Gay* u Danici Ilirskoj Teč. I. br. 10, 11, 12. na neporušljive razloge naslonjenoga osnoval, i predložil, zaradi mnogo uzrokah našu pazljivost prie svakoga drugoga zaslužuje.

Poglaviti uzroki jesu *a*) jer se spomenuti pravopis svojom prostoćom i jednostavnostju najvećma preporučiva, gdě je svaki drugi više ili manje zapleten; *b*) jer se njim narodne ilirske Novine i Danica pišu, kojih ovdě kano naše věrne putovodje slěditi imamo; takodjer današnji najbolji ilirski rodoljubci za njega stoje i vojuju; *c*) jer polag svědočanstva glasovitoga slavenskoga jezikoslovca i pisatelja Dra. *P. J. Šaffarika* u Časopisu Českoga Museuma g. 1835. ovaj pravopis jest najizverstnii nesamo medju dosada obstojećimi ilirskimi, nego takodjer medju svimi ostalimi slavjanskimi, kakovim

se nijedan jezik dičiti nemože. Što takodjer iz medju ostalih poznani pisac *I. A. Berlić* u Danici br. 31. istinski spoznava; *d)* jer najposli koliko iz svega, što do sada u knjížestvu i slovstvu ilirskom učinjeno vidimo, suditi i na buduća zaključiti možemo, ovaj pravopis biti će do malo vrěmena obćeno uveden. Vid. Dan. br. 50. str. 200 i 201.

Čitavi nauk toga pohvaljenoga pravopisanja i pravočitanja stoji u slědećih. Slova, koja se sa svim tako pišu, kako u latinskoj abecedi izgovaraju se čistim načinom. Buduć pako, da je latinska abeceda nezadostna za sve slavenske glase, zato se: 1) u pomoć uzimlje potezni jota j za pomehčanje skupglasnikov: d, g, l, n, t, na p. rodjen, možgjani, ljubav, knjiga, bratja. 2) Znamenuju se takodjer slova: c, s, z od zgora potezom zavernjenim č, š, ž, da se njim ukažu odgovarajući mehki glasi n. p. otčevina, naša, kaže. 3) Slovo c od zgora pravim potezom naznačeno ć glasi kako tj, i razlučuje se od ovoga tim, što se ovo u proizvodjenih (derivatis) rěčjih potrěbuje, kakonoti: brat *bratja*, platiti *platja*, i piše se samo u srědini rěčih: a ono se pise na početku, u srědini i na kraju n. p. ćutiti, ćutenje, lahko-

ća, težkoća, slaboća, moć, noć, peć, već. 4) Najposli znamenuje se slovo e od zgora potezom zavernjenim ě, i potrebuje se kako cyrilski *jat*, to jest za izrazenje onih slovkah, koje se někda kako *e*, nědga kako *i*, nědga kako *ie* ili *je* polag različnosti navade kod slavjanah izgovaraju; tako n. p. vele někoji *lepo*, někoji *lipo*, někoji *liepo* ili lijepo. —

Za sada mi neostaje drugo, nego da ovo moje dělo poštovanomu Obćinstvu, navlastito za kojega se mnogoverstnu hasan i korist duhovnu nasvětlo izdaje, najdostojniim načinom poklonim i preporučim, one, koji se slavenskomu slovstvu i knjižestvu posvetjuju, serdčeno moleći, da bi ga hotěli opaznim okom pregledati, falinge i pomanjkanja, koja u nutri opazili budu, ubilěžiti, ter mene, koi ću na tom vazda dužno zahvaliti, na popravljenje istih opomenuti.

U Novom 13ga Lipnja 1835.

Anton Mudrovčić,
Sl. Biškupie Modruške misnik,
i Naměstnik Kanonički u Novom.

UVOD.

P. Što će reći: katekizam?

O. Katekizam reći će: ubavištjenje u kerštjansko - katoličanskom nauku. — Ovako zovu takodjer občinski knjigu, koja ovo ubavištjenje saderžava. —

P. U koliko se poglavjah donaša kerštjansko-katoličanski nauk u ovom katekizmu?

O. Kerštjansko - katoličanski nauk donaša se u ovom katekizmu u pet poglavjah, i jednom nadometku.

P. Kojih je to pet poglavjah?

O. Pet poglavjah jest:

1-vo. Věra;
2-go. Ufanje;
3-tje. Ljubav;
4-to. Sveti sakramenti;
5-to. Kerštjanska pravednost;

Nadometak jest od četirih najposlšdnjih stvarih.

PERVO POGLAVJE

OD VĚRE.

PERVO RAZDĚLJENJE,

što jest katoličanska věra.

P. Što je věra kerštjanina katolika?

O. Věra kerštjanina katolika jest sverhunaravna světlost, dar božji, od Boga ulita krěpost, po kojoj tverdo i nedvojno derži za istinito sve, što je Bog objavil, i što katoličanska cerkva za věrovati predstavlja, bilo upisano ili ne.

P. Što će reći: kerštjansko-katoličanski věrovati?

O. Kerštjansko-katoličanski věrovati, reći će: sve za istinito deržati, što je Bog objavil, i što cerkva za věrovati predstavlja, bilo upisano ili ne.

P. Jeli dosta za spasenje, da kerštjanin katolik samo u serdcu věruje, što je Bog objavil?

O. Nije dosta za spasenje, da kerštjanin katolik samo u serdcu věruje, što je Bog objavil. On mora takodjer:

1-vo. Svoju věru po dělih ukazati.

2-go. Što u serdcu věruje, ako je potrěbito, ustmi očito ispovědati.

P. Zašto moramo věrovati, što je Bog objavil?

O. Moramo věrovati, što je Bog objavil, jer je Bog věkovita istina i bezkončna mudrost, koja niti prevariti, niti prevarena biti može.

P. Odkuda znamo, što je Bog objavil?

O. Što je Bog objavil znamo stranom iz *upisane*, stranom takodjer iz *neupisane rěči božje.*

P. Što razumimo po upisanoj rěči božjoj?

O. Po upisanoj rěči božjoj, koja se takodjer zove „*sveto Pismo*“, razumimo sastavak onih knjigah, koje su iz nadahnutja Duha božanstvenoga sveti muži pisali, i koje je kano takove katoličanska cerkva spoznala i proglasila.

P. Što razumimo po neupisanoj rěči božjoj?

O. Po neupisanoj rěči božjoj, koja se takodjer zove „*Predavanje* iliti *ustmeno izručanje*“, razumimo one věre i ćudorednosti nauke, koje su apostoli isti ili iz ustah Isukerstovih čuli, ili iz nadahnutja Duha svetoga pripovědali, a nisu popisali.

P. Gdě se Predavanje čuva?

O. Predavanje čuva se u samoj katoličanskoj cerkvi: neprestanoma, věrno i nepokvareno.

P. Zašto věruje kerštjanin katolik cerkvi, kada štogod za vèrovati predstavlja?

O. Kerštjanin katolik věruje cerkvi, kada štogod za vèrovati predstavljа, bilo upisano ili ne; jer je Kerst cerkvu poslušati zapovědal, koja je stup i temelj istine.

P. Je li věra svakomu člověku, koi se spasiti hoće, potrèbita?

O. Věra jest svakomu človèku, koi se spasiti hoće, potrěbita; jerbo brez vère nije moguće Bogu ugoditi.

P. Što mora svaki kerštjanin katolik, kada u godištja razbora dojde, potrèbito znati i věrovati, da se spasi?

O. Svaki kerštjanin katolik mora, kada u godištja razbora dojde, potrěbito znati i věrovati, da se spasi:

1-vo. Da je jedan Bog.

2-go. Da je Bog pravedni sudac, koi dobro naplatjiva, a zlo pedepsava.

3-tje. Da su tri božanstvene osobe jednoga bistva i narave: Otac, Sin i Duh sveti.

4-to. Da je druga božanstvena osoba člověkom postala, za nas smertjom na križu odkupiti i věkovito spasiti.

P. Koje istine ima svaki kerštjanin katolik pokraj gornjih temeljnih naukah kerštjansko-katoličanske věre, još znati i věrovati?

O. Svaki kerštjanin katolik ima pokraj gornjih temeljnih naukah kerštjansko-katoličanske věre još znati i věrovati:

1-vo. **Da je duša člověčja bezsmertna.**

2-go. **Da je milost božja za spasenje potrěbita, i da člověk brez milosti božje ništa zaslužnoga za život věkoviti dělovati nemože.**

P. Što je milost, koja je za spasenje potrěbita, i brez koje člověk ništa zaslužnoga za život věkoviti dělovati nemože?

O. **Milost, koja je za spasenje potrěbita, i brez koje člověk ništa zaslužnoga za život věkoviti dělovati nemože, jest: nutarnji sverhunaravni dar, koga Bog razložnim stvorom brez njihove zasluge poklanja.**

P Što mora svaki kerštjanin katolik pod zapověd znati?

O. **Svaki kerštjanin katolik mora pod zapověd znati:**

1-vo. **Apostolsku ispověd věre.**

1-go. **Molitvu Gospodinovu.**

3-tje. **Deset zapovědih božjih, i pet zapovědih cerkvenih.**

4-to. **Sedam svetih sakramentah.**

5-to. **Kerštjansku pravednost.**

P. Gdě se to saderžava, što kerštjanin katolik věrovati mora?

O. **Što kerštjanin katolik věrovati mora, najvećma se saderžava u apostolskoj ispovědi věre.**

P. Kako glasi apostolska ispověd věre?

O. Apostolska ispověd věre glasi ovako:

Věrujem u Boga Otca, svemogućega, stvoritelja neba i zemlje. I u Isukersta, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega, koi je začet od Duha svetoga, rodjen od Marie Děvice, mučen pod Ponciom Pilatom, propet, umerl i pokopan; snide nad pakal; tretji dan uskersnu od mertvih; uzide na nebesa; sědi na desnu Boga Otca svemogućega; od onuda hoće dojti sudit žive i mertve. Věrujem u Duha svetoga; svetu cerkvu katoličansku; svetih občenje; odpuštjenje grěhah; puti uskersnutje; život věčni. Amen.

Koliko dělih ili člankov ima apostolska ispověd věre?

O. Apostolska ispověd věre ima dvanaest dělih ili člankov.

DRUGO RAZDĚLJENJE

od dvanaest člankov věre.

---

§. 1. Od pervoga članka věre.

P. Kako glasi pervi članak věre?

O. Pervi članak věre glasi ovako:
Věrujem u Boga Otca, svemogućega, stvoriteljá neba i zemljé.

a) Od Boga.

P. Je li više nego jedan Bog?

O. Samo jedan jest Bog.

P. Što je Bog?

O. Bog jest od sebe istoga najizverstnije bitje.

P. Koje vlastitosti božje imamo prie drugih opaziti?

O. Slědeće vlastitosti božje imamo prie drugih opaziti:

1-vo. Bog jest *věkoviti*: on je u svako vrěme bil, jest, i biti će vazda.

2-go. Bog jest *čisti duh*: takovo bitje, koje najizverstnii razum i najbolju volju ima, a těla neima.

3-tje. Bog jest *sveznajući*: on zna sve, prošasto, sadašnje i buduće; zna naše najotajnije misli, i zato ga nemože nitko prevariti.

4-to. Bog jest *najmudriji*: on uredjuje sve na dostignutje svojih sverhah, i obira k tomu najpristalnija srědstva.

5-to. Bog jest *svemogući*: on je nebo i

zemlju, i sve, što jest, stvoril; njemu nije ništa nemoguće učiniti.

6-to. Bog jest *posvudan:* on je svakdi na nebu i na zemlji.

7-mo. Bog jest *najsvetiji:* on hoće i ljubi dobro, a merzi na zlo.

7-mo. Bog jest *najistinitiji i najvěrniji:* on niti može lagati, niti prevariti.

9-to. Bog jest *neproměnljiv:* on je od věka do věka u sebi jedan isti.

10-to. Bog jest *predobar* nesamo u sebi i od sebe istoga kano najizverstnije i najbolje bitje; nego je takodjer predobar i predobrostiv prama svojim stvorom; svako dobro imamo uprav ili neuprav od njega.

11-to. Bog jest *najmiloserdniji:* on nam opraštja naše grěhe.

12-to. Bog jest *najpravedniji:* on naplatjiva dobro, a pedepsava zlo.

P. Je li više božanstvenih osóbah?

O. Tri su božanstvene osobe.

P. Odkuda znamo, da su tri božanstvene osobe?

O. Iz svetoga pisma znamo, da su tri božanstvene osobe, kojih se svakoj prilážu:

1-vo. Božanstvena narav i bistvo;

2-go. Božanstvene vlastitosti;

3-tje. Božanstvno ime;

4-to. Božanstvena děla;

5-to. Božanstveno štovanje.

P. Kako se zovu tri božanstvene osobe?

O. Perva božanstvena osoba zove se: Otac, druga Sin, tretja Duh sveti.

P. Kako se tri božanstvene osobe medju sobom razlučuju?

O. Tri božanstvene osobe ovako se medju sobom razlučuju; Otac jest od sebe istoga od věka, Sin je od Otca od věka rodjen, Duh sveti izhodi od Otca i Sina jednako od věka.

P. Koja su děla posebi svakoj božanstvenoj osobi vlastita?

O. Slědeća děla jesu posebi svakoj božanstvenoj osobi vlastita:

Otcu stvorenje;
Sinu odkupljenje;
Duhu svetomu posvetjenje.

P. Kako se tri božanstvene osobe zajedno zovu?

O. Tri božanstvene osobe zajedno zovu se „*presveto Trojstvo.*"

P. Po čem ispověda kerštjanin katolik presveto Trojstvo?

O. Kerštjanin katolik ispověda presveto Trojstvo po zlamenju svetoga križa, kada u činjenju križa svaku ovih trih božanstvenih osobah imenuje.

P. Što ispověda kerštjanin katolik još više po zlamenju svetoga križa?

O. Kerštjanin katolik ispověda takodjer po zlamenju svetoga križa, da nas je Isukerst, kad je na križu umerl, svojom smertju odkupil.

P. Kako se križ čini?

O. Križ čini se desnom rukom, kada se š njom čelo, persa, zatim lěvo, najposli desno rame dotakne govoreći: U ime Otca †, i Sina †, i Duha svetoga †, Amen.

b) Od stvorenja.

P. Tko je sve stvoril?

O. Bog je nebo i zemlju i sve, što jest, stvoril.

P. Što će reći ta rěč: stvoriti?

O. Rěč stvoriti, reći će: iz *ništa* štogod proizvesti.

P. Koji su uspoměne najvrědniji stvori božji?

O. Uspoměne najvrědniji stvori božji jesu: angjeli i ljudi.

P. Što su angjeli?

O. Angjeli jesu čisti duhovi, koji razum i volju imaju, a tělesah neimaju.

P. Zašto je Bog angjele stvoril?

O. Bog je angjele stvoril, da ga štuju i ljube, da mu se klanjaju, da ga služe, i ljude brane.

P. Kako je Bog angjele stvoril?

O. Bog je angjele stvoril u svojoj milosti s mnogimi izverstnostjami.

P. Jesu li takodjer svi angjeli u milosti božjoj obstali?

O. Mnogi angjeli izgubili su milost božju po grěhu oholosti.

P. Kako je Bog ohole angjele pedepsal?

O Bog je ohole angjele, koji se zovu djavli, na věke odbacil, i u pakal stermoglavil.

P. Koji su za angjeli uspoměne najvrědniji stvori božji?

O. Ljudi su za angjeli uspoměne najvrědniji stvori božji.

P. Iz česa sostoje ljudi?

O. Ljudi sostoje iz těla, i iz bezsmertne duše, koja je na sliku božju stvorena.

P. Zašto je Bog ljude stvoril?

O. Bog je ljude stvoril, da ga poznaju, štuju i ljube, da mu se klanjaju i služe, da ga poslušaju, i da se spase.

P. Jesu li ljudi Bogu poslušni ostali?

O. Jurve pervi člověk Adam biaše sa svojom ženom Evom Bogu neposlušan.

P. Kako je pervi člověk postal neposlušan?

O. Pervi člověk u raju zemaljskom jěl je od ploda stabla, kojega mu Bog zabranil biaše, i po tom je zagrěšil.

P. Jeli ovaj grěh samo pervomu člověku nahudil?

O. Ovaj grěh nije samo pervomu člověku, nego takodjer nam, koji od njega izlazimo, nahudil. On nam je vrěmenitu i věkovitu smert, kako takodjer mnoga druga zla na tělu i duši uzrokoval.

P. Je li Bog takodjer ljude, kako ohole angjele, na uvěk odbacil?

O. Bog nije ljude, kako ohole angjele, na uvěk odrinul.

P. Što obetja Bog za oslobodjenje odbacenih zbog grěha ljudih?

O. Bog obetja za oslobodjenje odbacenih zbog grěha ljudih odkupitelja poslati, koi se takodjer zove „*Mesia.*“

§. 2. Od drugoga članka věre.

P. Kako glasi drugi članak věre?

O. Drugi članak věre glasi ovako:

I u Isukersta, Sina njegova jedinoga, Gospodina našega.

P. Tko je Isukerst?

O. Isukerst jest:

1-vo. Jedinorodjeni Sin Boga Otca;

2-go. Bog i člověk zajedno;

3-tje. Naš Gospodin, Zakonotvornik i Učitelj.

P. Što će reći: Isus?

O. Isus reći će: *Spasitelj.*

P. Zašto se Isus zove: Spasitelj?

O. Isus zove se Spasitelj, jer nam je po njem spasenje došlo, kad nas je ad krivinje i pedepse grěha: věkovite smerti, oslobodil.

P. Kako se Isus još zove?

O. Isus zove se takodjer Kerst, to jest: *Pomazani.*

P. Zašto se Isukerst zove: jedinorodjeni sin božji?

O. Isukerst zove se jedinordjeni sin božji, jer je Otac nebeski njega jedinoga od věka rodil.

P. Kako je Isukerst: Bog i člověk zajedno?

O. Isukerst je Bog i člověk zajedno, jer je Bog od věka, a člověk je u vrěmenu postal.

P. Je li Isukerst Otcu nebeskomu jednak?

O. Isukerst jest svomu nebeskomu Otcu kano Bog u svem jednak, kano člověk pako nije mu jednak, nego li manji.

P. Zašto se Isukerst zove: naš Gospodin?

O. Isukerst zove se naš Gospodin, jer je Bog i Odkupitelj naš.

P. Zašto je Sin božji člověkom postal?

O. Sin božji postal je člověkom, da nas svojom smertju na križu odkupi, i věkovito spasi.

§. 3. Od tretjega članka věre.

P. Kako glasi tretji članak věre?

O. Tretji članak věre glasi ovako:

Koi je začet od Duha svetoga, rodjen od Marie Děvice.

P. Ima li Isus Otca?

O. Isus kano Bog ima otca nebeskoga, kano člověk neima otca.

P. Nebiaše li Josip zaručnik Marijin otac Isukerstov?

O. Josip biaše samo hranitelj Isukerstov.

P. Imaše li Isus mater?

O. Isus kano Bog neimaše matere, kano člověk imaše preblaženu Děvicu Mariu za svoju mater.

P. Zašto se Maria zove: Mati božja?

O. Maria zove se Mati božja, jer je Isukersta, koi je Bog i člověk zajedno, porodila.

P. Od koga je Maria Isusa začela?

O. Maria je Isusa od Duha svetoga začela.

P. Gdě je Maria Isusa porodila?

O. Maria je Isusa u Betlehemu u štali porodila.

P. Što se je posli narodjenja Isukerstovoga uspoměné vrědnoga dogodilo?

O. Narodjenje Isukerstovo bilo je navěštjeno.

P. Kako je narodjenje Isukerstovo bilo navěštjeno?

O. Narodjenje Isukerstovo bilo je navěštjeno:

1-vo. Po angjelu pastirom;

2-go. Po zvězdi mudracem u izhodu;

3-tje. Po mudracih Irudu i pismoznancem;

4-to. Po Simeonu i Ani u hramu puku.

P. Što je za navěštjenjem narodjenja Isukerstovoga slědilo?

O. Za nasvěštjenjem narodjejna Isukerstovoga:

1-vo. Došli su hitro pastiri vidit, što su im angjeli navěstili.

2-go. Kerst je osmi dan polag prepisa zakonskoga obrězan, i Isus imenovan.

3-tje. Mudraci su mu se od izhoda poklonili, i zlato tamian, i mirhu za dar donesli.

4-to. Kervoločnosti Irudovoj, koi njega umoriti htiaše, utekal je s běžanjem u Egipat.

5-to. Od onuda je, posli smerti Irudove, u Nazaret natrag donešen, i u ovom varošu odhranjen.

P. Što je uspoměne najvrědnijega, što od mladosti Isusove znamo?

O. Uspoměne najvrědnije, što od mladosti Isusove znamo, jest:

1-vo. Da je Isus, budući od dvanaest godinah, na svetkovinu u Jerusolim sa svojima roditeljima došal.

2-go. Da je u Jerosolimu zaostavši, posli tri dana od roditeljah u hramu najdjen; kadi medju pismoznanci sědjaše, nje poslušaše i opitavaše tako, da se svi sverhu njegovoga razuma, i njegovih odgovorah začudiše.

3-tje. Da se je u Nazaret natrag povratil i ondě ostal.

4-to. Da je svojim roditeljem bil podložan.

5-to. Da je u dobi, mudrosti i milosti pred Bogom i ljudmi naprědoval.

P. Što je uspoměne najvrědnijega, što od Isusa znamo, prie nego na svoje učiteljstvo stupi?

O. Uspoměne najvrědnije, što od Isusa znamo, prie nego na svoje učiteljstvo stupi, jest:

1-vo. Ivan dokaza, da je Isus janjac božji, koi grěhe světa odnima.

2-go. Isus pusti se od Ivana u rěki Jordanu kerstiti.

3-tje. Duh sveti snide u sliki golubice vidljivo sverhu njega.

4-to. Bog Otac pusti glas čuti: „*ovo je sin moj ljubljeni, u kom sam si dobro ugodil.*"

5-to. Isus biaše od duha u pustinju odveden, i prepostivši četerdeset danah i četerdeset noćih, od djavla napastovan, i zatim od angjelah poslužen.

P. Kada stupi Isus na svoje učiteljstvo?

O. Isus stupi na svoje učiteljstvo u tridesetom godištju svoje dobe.

P. Što je uspoměne najvrědnijega, što od Isusa znamo, kada biaše na svoje učiteljstvo stupil?

O. Uspoměne najvrědnije, što od Isusa znamo, kada biaše na svoje učiteljstvo stupil, jest:

1-vo. Isus putovaše u svojoj domovini od města do města.

2-go. Uze učenike, ter izabra iz njih dvanaest apostolah.

3-tje. Pripovědaše i navěstjivaše zakon milosti, objavljase istine, koje věrovati, i učaše krěposti, koje dělovati imamo.

4-to. Pokara nevěrnost i zloće, nadrazloži bludnosti Žudiah, pismoznancah i farizeah.

5-to. Potverdi svoje nauke sa svědočanstvi pisma, s čudesi i sa svojimi izgledi.

6-to. Prorokova buduće stvari.

8-mo. Ukaza se po svuda dobrotvoran.

P. Věrovaše li svi u Isusa?

O. Mnogi věrovaše u Isusa. Ali poglavice redovnički, pismoznanci i farizei zlobiše njega radi njegovoga nauka, i umoriti ga tražise.

§. 4. Od četvertoga članka věre?

P. Kako glasi četverti članak věre?

O. Četverti članak věre glasi ovako:

Mučen pod Ponciom Pilatom, propet, umerl i pokopan.

P. Mogaše li Isus terpiti?

O. Isus mogaše kano člověk, ali ne kano Bog, terpiti.

P. Je li Isus takodjer istinito terpil?

O. Isus je istinito, i to na *duši* i na *tělu* terpil.

P. Što je Isus na svojoj duši terpil?

O. Isus je na svojoj duši veliku stisku i žalost terpil.

P. Što je Isus na svojem tělu terpil?

O. Isus je na svojem tělu terpil: mnoge težkoće i nevolje; mnoge udarce i rane; bil je bičovan i ternjem okrunjen.

P. Što je Isus još više terpil?

O. Isus je još terpil: mnoge pogerde, špote, psovke, potvore i druge nepravice.

P. Pod kim je Isus terpil?

O. Isus je terpil pod Ponciom Pilatom, pervočestnikom rimskoga cara Tiberia u Židovskoj.

P. Tko obtuži Isusa kod Pilata?

O. Poglavice redovnički, pismoznanci i starešine puka obtužiše Isusa kod Pilata.

P. Zašto obtužiše Isusa kod Pilata?

O. Isusa obtužiše kod Pilata iz same zlobe i nenavidnosti pod zastorom, kano da je zavoditelj i podbunitelj puka.

P. Što slědjase za tužbom poglavicah redovničkih, pismoznanácah i starešinah puka?

O. Za tužbom poglavicah redovničkih, pismoznanácah i starešinah puka slědjaše propetje Isukerstovo, koje Židovi zahtěvahu, i k čemu Pilat privoli.

P. Gdě je Isukerst propet i umerl?

O. Isukerst je na gori Kalvarii blizu varoša Jeruzalema propet i na križu umerl.

P. Kakova pedepsa biaše: propetje?

O. Propetje biaše najsramotnija pedepsa smertna.

P. Tko ukopa tělo Isukerstovo?

O. Josip od Arimatee i Nikodem ukopaše tělo Isukerstovo.

P. Gdě ukopaše tělo Isukerstovo?

O. Tèlo Isukerstovo donesoše u novi u kamenu izsèčeni grob, u kom nebiaše još nitko položen.

P. Ostade li božanstvo posli smerti Isukerstove s tělom i dušom njegovom sjedinjeno?

O. Božanstvo ostade s tělom i dušom sjedinjeno, akoprem se je na smerti duša Isukerstova od těla oddružila.

§. 5. Od petoga članka věre.

P. Kako glasi peti članak věre?

O. Peti članak věre glasi ovako:

S n i d e n a d p a k a l, t r e t j i d a n u z k e r s n u o d m e r t v i h.

P. Je li Isukerst s tělom i dušom nad pakal snišal?

O. Samo je duša Isukerstova nad pakal snišla.

P. Što se razumi po rěči: pakal?

O. **Po rěči: pakal razume se skrovna mě-sta, gdě se duše mertvih saderžavaju, koje nebesko blaženstvo nisu dostignule.**

P. Ima li više verstih takvih skrovnih městah, koja se zovu pakal?

O. **Ima više verstih takvih skrovnih mě-stah, koja se zovu pakal. Tako se zove:**

1-vo. I to vlastito město, gdě se prokleti věkovito muče.

2-go. Město, gdě duše vrěmenite pedepse zaradi svojih u životu nepomersenih grěhah ter-pe; ovo město zove se „*čistilišće.*“

3-tje. Najposlie město, u kom se duše blaženopokojnih zaderžavahu, gdě u blaže-nom ufanju svoje odkupljenje mirovno i brez terpljenja čekahu, dokle je Isus k njim snišal; ovo město zove se „*predpakal.*“

P. Zašto snide Isukerst u predpakal?

O. **Isukerst snide u predpakal, da duše starih otacah iz njega izvede i oslobodi.**

P. Koji biahu: stari otci?

O. **Stari otci biahu: patriarke, proroci, i drugi bogoljubni, koji su prie umerli, nego je Isukerst u predpakal snišal.**

P. Kada je Isukerst posli svoje smerti opet od mertvih uzkersnul?

O. **Isukerst je tretji dan od mertvih uz-kersnul, i to: vlastitom moćom; bezsmertan i slavodičan; kano predobitnik smerti i djavla.**

P. Zašto je Isukerst od mertvih uzkersnul?

O. Isukerst je od mertvih uzkersnul:

1-vo. Da izpuni pismo, i svoja vlastita proročanstva;

2-go. Da světu dade neporušljivi dokaz od istine svojega nauka, i božanstvenosti svoga poslanja;

3-tje. Da objači naše ufanje, i uvěri nas od budućega uskersnutja.

§. 6. Od šestoga članka věre.

P. Kako glasi šesti članak věre?

O. Šesti članak věre glasi ovako:

Uzide na nebesa, sědi na desnu Boga otca svemogućega.

P. Kada je Isus na nebo uzišal?

O. Isus je četerdeseti dan posli svoga uzkersnutja na nebo uzišal.

P. Kako je Isus na nebo uzišal?

O. Isus je na nebo uzišal: u nazočnosti svojih učenikah; na gori maslinskoj; vlastitom moćom.

P. Gdě sědi Isus u nebu?

O. Isus sědi u nebu na desnu Boga otca svemogućega.

P. Što će to reći: Isus sědi na desnu Boga otca svemogućega?

O. Isus sědi na desnu Boga, reći će: da je Isus u neprestanom posědovanju najvišje oblasti i gospodstva sverhu svega, na nebu i na zemlji.

§. 7. Od sedmoga članka věre.

P. Kako glasi sedmi članak věre?

O. Sedmi članak věre glasi ovako:

Od onuda hoće dojti sudit žive i mertve.

P. Hoće li Isus opet dojti?

O. Isus hoće u najposlědnji dan s neba opet dojti.

P. Kako će Isus u najposlědnji dan opet dojti?

O. Isus će u najposlědnji dan opet dojti: u oblacih nebeskih; vidljivo; s velikom mogućnostju i veličanstvom.

P. Zašto će Isus u najposlědnji dan opet dojti?

O. Isus će u najposlědnji dan opet dojti sudit sve ljude: žive i mertve.

P. Koji se razume po živih, koji po mertvih?

O. Po živih razume se *pravedni*, po mertvih *grěšnici.*

P. Kako će Isus u najposlědnji dan ljude suditi?

O. Isus će ljude, kako su dobro ili zlo činili, suditi: pravedne će věkovitim životom u nebu obdariti, a grěšnike věkovito u paklu pedepsati.

§. 8. Od osmoga članka věre.

P. Kako glasi osmi članak věre?

O. Osmi članak věre glasi ovako:

Věrujem u Duha svetoga.

P. Koja je božanstvena osoba Duh sveti?

O. Duh sveti jest tretja božanstvena osoba: on je pravi Bog.

P. Od koga izhodi Duh sveti?

O. Duh sveti izhodi od Otca i Sina jednako.

P. Gdě nas posvetjuje Duh sveti?

O. Duh sveti posvetjuje nas:

1-vo. Na svetom kerštjenju;

2-go. U sakramentu pokore;

3-tje. Kolikogod putah ostále svete sakramente dostojno prijimljemo.

P. Kako nas posvetjuje Duh sveti?

O. Duh sveti posvetjuje nas; buduć da nas po ulivanju posvetjujuće milosti sinovi božjimi čini; ili posvetjujuću milost u nas pomnožava.

P. Što dèluje Duh sveti još više po svojoj milosti u nas?

O. Duh sveti prosvětljuje naš razum; uči i giblje nas polag volje božje činiti; podaje nam svoje darove.

P. Koji su darovi Duha svetoga?

O. Darovi Duha svetoga jesu: 1) dar mudrosti; 2) razuma; 3) sověta; 4) jakosti; 5) znanosti; 6) bogoljubnosti; 7) straha gospodinovoga.

§. 9. Od devetoga članka věre.

P. Kako glasi deveti članak věre?

O. Deveti članak věre glasi ovako:

Svetu cerkvu katoličansku, svetih obćenje.

a) Od cerkve.

P. Što je sveta kerštjansko-katoličanska cerkva?

O. **Sveta kerštjansko-katoličanska cerkva jest vidljiva skupštjina svih pravověrnih kerštjanah pod vidljivim poglavarom rimskim papom, koji jedan isti nauk ispovědaju, i jednoiste sakramente prijimlju.**

P. Jest li takodjer tko nevidljivi poglavar cerkve?

O. **Jest takodjer nevidljivi poglavar cerkve, i ovaj jest „*Isukerst.*“**

P. Tko je vidljivoga poglavara cerkve uměstil?

O. **Isukerst je vidljivoga poglavara cerkve uměstil ?**

P. Koga je Isukerst za vidljivoga poglavara cerkve uměstil?

O. **Isukerst je Petra za vidljivoga poglavara cerkve uměstil.**

P. Tko je za Petrom vidljivi poglavar cerkve?

O. **Svi zakoniti jedan za drugim slědeći rimski pape jesu: „*vidljivi poglavari cerkve, i naměstnici Isukerstovi.*“**

P. Ima li više nego jedna prava cerkva?

O. **Samo jedna ima prava cerkva, izvan koje nije se ufati spasenja.**

P. Po čem se poznava prava cerkva?

O. Prava cerkva poznava se po četiri znaka.

P. Koja su to četiri znaka prave cerkve?

O. Četiri znaka prave cerkve jesu: 1) da je *jedna*; 2) *sveta*; 3) *občinska* iliti *katoličanska*; 4) *apostolska*.

P. Kako je prava cerkva jedna?

O. Prava cerkva jest jedna: 1) buduć da jednoga poglavara; 2) jedan isti nauk ima; 3) jednoiste sakramente prijimlje.

P. Kako je prava cerkva sveta?

O. Prava cerkva jest sveta: 1) jer je njezin utemeljitelj Isukerst svet; 2) jer je njezin nauk svet; 3) jer svete sakramente prijimlje 4) jer svoja uda k svetosti vodi; 5) jer u njoj vazda ima svetih.

P. Kako je prava cerkva občinska iliti katoličanska?

O. Prava cerkva jest občinska iliti katoličanska: 1) jer je nju Isukerst za sve ljude; 2) za sva vrěmena; 3) za sva města utemeljil; i jer je po svem světu razširena; i tja do konca biti će.

P. Kako je prava cerkva apostolska?

O. Prava cerkva jest apostolska: 1) jer věruje i uči, što su apostoli věrovali i učili; 2) jer su apostoli krěpostju zapovědi Isukerstove njezin nauk po svem světu razširili; 3) jer su njezini biškupi naslědnici apostolah.

P. Kako se prava cerkva još drugačie zove?

O. **Prava cerkva takodjer zove se „*Rimska*," jer je rimska cerkva glava svih drugih cerkvih, i srědina jedinosti.**

b) Od obćenja svetih.

P. Kako imaju obćenje medju sobom pravověrni kerštjani?

O. **Pravověrni kerštjani imaju obćenje medju sobom kako uda jednoga těla.**

P. Kako se takovo obćenje zove?

O. **Obćenje medju pravověrnimi kerštjani zove se: „*obćenje svetih.*"**

P. Zašto se obćenje medju pravověrnimi kerštjani zove obćenje svetih?

O. **Obćenje medju pravověrnimi kerštjani zove se zato obćenje svetih; jer su svi kerštjani na svetost pozvani, i jer su svi kerštjani po sakramentu kerštjenja posvetjeni.**

P. U čem stoji obćenje svetih?

O. **Obćenje svetih stoji u tom, da sva uda cerkve u duhovnih dobrih děl imaju.**

P. Koja su to duhovna dobra, u kojih sva uda cerkve děl imaju?

O. **Duhovna dobra, u kojih sva uda cerkve děl imaju, jesu: 1) sveti sakramenti; 2) aldov svete mise; 3) molitva; 4) dobra děla; 5) zasluge věrnih.**

P. Koja su uda cerkve, koja obćenje medju sobom imaju?

O. **Uda cerkve, koja obćenje medju sobom imaju, jesu:**

1-vo. Věrni na zemlji;

2-go. Sveti u nebu;

3-tje. Duše preminutih, koje su u čistilišću.

P. Kakovo obćenje medju sobom imaju věrni na zemlji?

O. **Věrni na zemlji imaju obćenje medju sobom; buduć da njihova molitva, i zasluge njihovih dobrih dělah svakomu uzaimno na korist dojdu.**

P. Kakovo obćenje imaju věrni na zemlji sa svetimi u nebu?

O. **Věrni na zemlji imaju obćenje sa svetimi u nebu; buduć da věrni na zemlji svete poštuju, i nje za njihovo umolitje zazivaju; sveti u nebu pako za věrne na zemlji Boga mole.**

P. Kakovo obćenje imaju věrni na zemlji s dušami preminutih u čistilišću?

O. **Věrni na zemlji imaju obćenje s dušami preminutih u čistilišću; buduć da věrni na zemlji za duše preminutih u čistilišću Boga mole, i nje svojom molitvom, dobrimi děli, a najpače s tim pomážu, da svetu misu za nje prikažuju; duše preminutih pako iz zahvalnosti za věrne na zemlji Boga mole.**

§. 10. Od desetoga članka vère.

P. Kako glasi deseti članak vère?

O. **Deseti članak vère glasi ovako: Odpuštjenje grèhah.**

P. Što nas uči ovaj članak věre?

O. Ovaj članak věre uči nas, da je Kerst svojoj cerkvi oblast dal, grěhe odpuštjati.

P. Tko ima u pravoj cerkvi oblast grěhe odpuštjati?

O. U pravoj cerkvi biškupi i misnici imaju oblast, grěhe odpuštjati.

P. Gdě se grěsi odpuštjaju?

O. Grěsi odpuštjaju se u sakramentu kerštjenja, i u sakramentu pokore.

P. Koji se grěsi po kerštjenju, i koji po pokori odpuštjaju?

O. Grěh iztočni, i svi tvorni prie kerštjenja učinjeni grěsi odpuštjaju se po kerštjenju; po pokori pako oni grěsi, koji su posli kerštjenja učinjeni.

§. 11. Od jedanaestoga članka věre.

P. Kako glasi jedanaesti članak věre?

O. Jedanaesti članak věre glasi ovako:

Púti uzkersnutje.

P. Što razumimo po uzkersnutju púti?

O. Po uzkersnutju púti razumimo, da će Bog u najposlědnji dan mertve opet probuditi, i da ćeju ljudi sa svojom pútju, to jest: baš s istimi tělesi, koja su u životu imali, uzkersnuti.

P. Zašto ćeju ljudi sa svojimi tělesi uzkersnuti?

O. Ljudi ćeju sa svojimi tělesi uzkersnuti, da se tělesa s dušom ili věkovito naplate, ili věkovito pedepsuju.

§. 12. Od dvanaestoga članka vĕre.

P. Kako glasi dvanaesti članak vĕre?

O. Dvanaesti članak vĕre glasi ovako: Život vĕčni.

P. Što vĕrujemo i izpovĕdamo rĕčmi dvanaestoga članka vĕre?

O. Vĕrujemo i izpovĕdamo rĕčmi dvanaestoga članka vĕre: vĕkovito, vazdatrajno blaženstvo, koje će zahtĕvanje svetih i odabranih podpuno napuniti.

P. Kako će se zahtĕvanje svetih i odabranih podpuno napuniti?

O. Zahtĕvanje svetih i odabranih podpuno napunit' će se; jer će Boga vĕkovito gledati, ljubiti i uživati.

P. Neće ju li onda takodjer djavli i bezbožni vazdatrajni i vĕkoviti život imati?

O. Djavli i bezbožni imati ćeju vazdatrajni, to jest: vĕkoviti, ali zajedno prenesrĕtjni život; buduć da ćeju za svoje grĕhe vĕkovite pedepse u paklu terpiti.

P. Zašto se apostolska izpovĕd vĕre rĕčju „Amen" zaključava?

O. Apostolska ispovĕd vĕre zaključava se rĕčju „*Amen*"; jer je rĕč amen takovo izrĕčje, koim se štogod potverdjiva.

P. Što potverdjivamo rĕčju amen na sverhi apostolske izpovĕdi vĕre?

O. Potverdjivamo rĕčju amen, da sverhu saderžaja apostolske izpovĕdi vĕre nedvojimo; nego sve za istinito deržimo, što u sebi saderžava.

DRUGO POGLAVJE

OD UFANJA.

PERVO RAZDĚLJENJE,

Što jest kerštjansko ufanje.

P. Što je kerštjansko ufanje?

O. Kerštjansko ufanje jest sverhunaravna od Boga ulita krěpost, po kojoj s pouzdanjem od Boga zahtěvamo i čekamo sve, što nam je obetjal.

P. Što će reći: kerštjanski ufati?

O. Kerštjanski ufati, reći će: od Boga pouzdano čekati, što nam je obetjal.

P. Što se ufamo od Boga?

O. Ufamo se od Boga věkoviti život, to jest: věkovito blaženstvo, i srědstva isto dostignuti.

P. Zašto se ufamo?

O. Ufamo se, jer je Bog svemogući, u izpunjivanju svojih obetjanjah věran, bezkonačno dobrostiv i milosrdan; naslědno izpuniti može i hoće, što je obetjal.

P. Po čem se uvižbavamo u kerštjanskom ufanju?

O. U kerštjanskom ufanju uvižbavamo se najvećma po „*molitvi.*"

DRUGO RAZDĚLJENJE

OD MOLITVE.

§. 1. Od molitve u obćinskom.

P. U čem stoji molitva?

O. Molitva stoji u uzdizanju duha k Bogu.

P. Zašto molimo?

O. Molimo, da Boga kano najvišjega gospodina dužno štujemo; i da mu na prijetom dobru zahvalimo; kako takodjer još od njega prosimo, što nam je u naprědak potrěbito.

P. Zašto molimo još više?

O. Molimo još više za odpuštjenje grěhah; za izprošenje pomoći od Boga: u obćinskih i posebnih; u vlastitih i u iskernjega potrěbah.

P. Na kolikostruki način možemo moliti?

O. Možemo na dvostruki način moliti: ili samo *iznutra;* ili zajedno takodjer *izvana.* — Isukerst i apostoli naučiše nas obadva načina moljenja. —

P. Kako molimo iznutra?

O. Molimo *iznutra*, kada samo misli naše pameti, i želje našega serdca k Bogu uzdižemo.

P. Kako molimo izvana?

O. Molimo *izvana*, kada misli naše pameti, i želje našega serdca rěčmi izustjivamo; i ovo zove se „*ustmena molitva.*"

P. Što se ima u ustmenoj molitvi paziti?

O. U ustmenoj molitvi ima se paziti, da

duh iliti duša člověčja ono isto misli, hoće i zahtěva, što rěči ustmene molitve izgovaraju.

P. Je li takodjer ustmena molitva koristna i potrěbita?

O. Ustmena molitva jest koristna i potrěbita; jer istoga molećega na pobožnost probudjiva; i jer druge, koji čuju rěči molitvene, sagradjiva i na moljenje podbudjiva.

P. Zašto se služimo knjigami molitvenimi?

O. Služimo se knjigami molitvenimi; jer bogoljubne misli i svete želje, koje se u moljenju imati moraju, saderžavaju. Takove knjige dohadjaju u pomoć onim, koji svojimi vlastitimi rěčmi, što im na serdcu leži, izreći nemogu.

P. Jesmo li dužni moliti?

O. Jesmo dužni moliti; jerbo je molitva jedna izmedju najvećih dužnostih našega věrozakona.

P. Što nas veže na molitvu?

O. Na molitvu veže nas: zapověd božja; izgled i zapověd Kerstova.

P. U čije ime moramo moliti?

O. Moramo moliti u ime Isusovo?

P. Kako imamo moliti?

O. Imamo moliti: s poniznostju i skrušenim serdcem; u duhu i u istini; s věrom i pouzdanjem.

P. Gdě se sve ono saderžava, zašto moliti imamo?

O. Sve, zašto moliti imamo, saderžava se u „*Otčenašu*, to jest: *molitvi Gospodinovoj.*“

§. 2. Od molitve Gospodinove posebno.

P. Tko nas je učil moliti?

O. Kerst Gospodin naš učil nas je moliti.

P. Po čem nas učaše Kerst moliti?

O. Kerst učaše nas moliti po Otčenašu, koi se takodjer zove „*molitva Gospodinova.*"

P. Kako glasi Otčenaš?

O. Otčenaš glasi ovako:

Otče naš, koi jesi na nebesih. Sveti se ime tvoje; pridi kraljestvo tvoje; budi volja tvoja, kako na nebu i na zemlji. Kruh naš svakdanji daj nam danas; i odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštjamo dužnikom našim; i neuvedi nas u napast; da izbavi nas od zla. Amen.

P. Iz česa sostoji molitva Gospodinova?

O. Molitva Gospodinova sostoji: iz jednoga predgovora; i sedam prošnjih.

a) Od predgovora.

P. Kako glasi predgovor?

O. Predgovor glasi ovako:

Otče naš, koi jesi na nebesih.

P. Koga zazivamo ovimi rěčmi predgovora?

O. Ovimi rěčmi predgovora zazivamo Boga, koi je naš otac.

P. Zašto zovemo Boga: Otcem?

O. Zovemo Boga **Otcem**; jer je ljude na svoju sliku stvoril; i jer za nje otčinski brini se.

P. Zašto zovemo Boga: Otcem našim?

O. Zovemo Boga: **Otcem našim**; jer nas je sve po Duhu svetom na svetom kerštjenju učinil svojimi sinovi, svojimi odvětki, saodvětki Isukerstovimi, i medju se bratjom.

P. Zašto velimo: koi jesi na nebesih?

O. Velimo: **koi jesi na nebesih**; jer Bog, akoprem je posvudan, ništanemanje najpače u nebu prebiva, gdě se svojim odabranim licem u lice kažuje i uživati daje.

b) Od trih pervih prošnjih molitve Gospodinove.

P. Kako glasi perva prošnja?

O. Perva prošnja glasi ovako:

Sveti se ime tvoje.

P. Zašto prosimo najprie, da se ime Božje sveti?

O. Najprie prosimo, da se **ime božje sveti**; jer u svako vrěme i prie svih stvarih za ono prositi imamo, što spada na slavu božju; a zatim stopram za ono, što je nam, ili iskernjemu potrěbito.

P. Što zahtěvamo u pervoj prošnji otčenaša?

O. U pervoj prošnji otčenaša zahtěvamo:

1-vo. Da Boga svi ljudi na zemlji poznaju; i da njegovo presveto ime izpovědaju i po svuda hvale;

2-go. Da se grěšnici k Bogu obrate, i na pokoru ganu;

3-tje. Da se njegovo presveto ime nikada niti poluvěrstvom i krivověrstvom, niti bogopsovjem i nekerštjanskim življenjem odsveti.

P. Kako glasi druga prošnja?

O. Druga prošnja glasi ovako:

Pridi kraljestvo tvoje.

P. Što zahtěvamo u drugoj prošnji?

O. U drugoj prošnji zahtěvamo:

1-vo. Da Bog svoju cerkvu, i kraljestvo svoje milosti razširi i utverdi, kraljestvo pako djavla i grěha poruši;

2-go. Da nam věru, ufanje i ljubav ulije, i ove krěposti u nas umnoži;

3-tje. Najposlie da bi nam posli ovoga života nebo podal.

P. Kako glasi tretja prošnja?

O. Tretja prošnja glasi ovako:

Budi volja tvoja, kako na nebu i na zemlji.

P. Što zahtěvamo u tretjoj prošnji?

O. U tretjoj prošnji zahtěvamo:

1-vo. Da bi nam Bog milost podal, njegovu božanstvenu volju u svih dogodjajih na zemlji tako točno i rado izpunjivati, kako ju angjeli i sveti u nebu izpunjivaju;

2-go. Da bi Bog sve odvratil, što izpunjivanje njegove božanstvene volje preprěčuje.

c) Od četirih poslědnjih prošnjih molitve Gospodinove.

P. Kako glasi četverta prošnja?

O. Četverta prošnja glasi ovako:

Kruh naš svakdanji daj nam danas.

P. Što zahtěvamo u četvertoj prošnji?

O. U četvertoj prošnji zahtěvamo:

1-vo. Da bi nam Bog sve dal, što nam je za uzderžanje našega tělesnoga, i duhovnoga života potrěbito;

2-go. Da bi Bog skupoću i glad, kako takodjer grěh, koi često takove pedepse za sobom vuče, od nas dobrostivo odvratil.

P. Kako glasi peta prošnja?

O. Peta prošnja glasi ovako:

Odpusti nam duge naše, kako i mi odpuštjamo dužnikom našim.

P. Što zahtěvamo u petoj prošnji?

O. U petoj prošnji zahtěvamo, da nam Bog naše grěhe odpusti na jednaki način, kakogod mi iz serdca onim opraštjamo, koji su nas uvrědili.

P. Kako glasi šesta prošnja?

O. Šesta prošnja glasi ovako:

I neuvedi nas u napast.

P. Što zahtěvamo u šestoj prošnji?

O. U šestoj prošnji zahtěvamo, da nam Bog u vrěme napasti svoje pomoći neuztegne, niti prepusti, da napasti podlegnemo.

P. Tko nas najvećma napastuje?

O. Najvećma napastuje nas svět; naša pút, to jest: zle naše nasladnosti i požude; i djaval.

P. Napastuje li takodjer Bog pobožne i pravedne?

O. Takodjer Bog napastuje pobožne i pravedne; kada njihovu krěpost izkušava:

3*

1-vo. Bolestju;

2-go. Siromaštvom i drugimi nevoljami.

P. Kako glasi sedma prošnja?

O. Sedma prošnja glasi ovako:

Da izbavi nas od zla.

P. Što zahtěvamo u sedmoj prošnji?

O. U sedmoj prošnji zahtěvamo:

1-vo. Da nas Bog navlastito od zla duše, koje jest grěh, oslobodi, i tako od vrěmenite, kako věkovite pedepse grěha občuva;

2-go. Da nas Bog od tělesnih zalah oprosti, ako nisu za naše spasenje;

3-tje. Da bi nam Bog milost podal, sve nevolje, koje nam pošilja s uzterpljivostju i stalnostju podnašati.

P. Što će reći rěč: Amen?

O. *Amen* židovska rěč, reći će: *tako budi* ili *biti će.*

§. 3. Od pozdravljenja angjelskoga.

P. Kakovu molitvu sdružuju kerštjani katolici občinski s otčenašem?

O. Kerštjani katolici sdružuju občinski s otčenašem „*pozdravljenje angjelsko.*"

P. Što je pozdravljenje angjelsko?

O. Pozdravljenje angjelsko jest molitva, kojom blaženu Děvicu Mariu, mater božju navlastito sverhu svih angjelah i svetih poštujemo i zazivamo.

P. Kako glasi pozdravljenje angjelsko?

O. Pozdravljenje angjelsko glasi ovako:

Zdrava Maria, milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženami, i blagoslovljen plod utrobe tvoje, Isus. Sveta Mario mati božja, moli za nas grěšnike, sada i u vrěme smerti naše. Amen.

P. Iz koliko stranah sostoji pozdravljenje angjelsko?

O. Pozdravljenje angjelsko sostoji iz trih stranah: iz pozdravljenja *arkangjela Gabriela;* iz pozdravljenja *Elizabetinoga;* i iz rěčih *cerkve.*

P. Kako pozdravi angjel Gabriel Mariu?

O. Angjel Gabriel pozdravi Mariu slědećimi rěčmi:

Zdrava (Maria) milosti puna, Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženami.

P. Kako pozdravi Elizabeta Mariu?

O. Elizabeta opetova rěči angjelove:

Blagoslovljena ti medju ženami. Ter nadostavi još slědeće rěči: I blagoslovljen plod utrobe tvoje.

P. Koje je rěči cerkva primetnula?

O. Cerkva je još slědeće rěči primetnula: Isus, Sveta Mario, mati božja, moli za nas grěšnike sada i u vrěme smerti naše. Amen.

P. Zašto velimo: sveta Mario, mati božja?

O. Velimo: Sveta Mario, mati božja; jer je:

1-vo. Sveta Děvica Maria Isukersta porodila, koi je istinito Bog.

2-go. Jer nam ovo ime pouzdanje i uvěrenje probudjiva, da Bog njezino umolitje uslišava.

P. Zašto velimo: moli za nas grěšnike?

O. Velimo: moli za nas grěšnike; da se Maria po izpovědanju našega siromaštva gane, nam duh pokore i odpuštjenje naših grěhah od Boga izprositi.

P. Zašto velimo: moli za nas sada, i u vrěme smerti naše?

O. Velimo: moli za nas sada, i u vrěme smerti naše; jer vazda kakogod sada, tako u vrěme smerti, kada su nasertanja djavalska čestje najsilnia, božanstveno nastojanje potrěbito imamo.

P. U koje vrěme poštuje katoličanska cerkva mater božju osobito pozdravljenjem angjelskim?

O. Katoličanska cerkva poštuje mater božju osobito pozdravljenjem angjelskim, kada se u jutro, u poldan, i u večer na molitvu zvoni.

P. Od česa se imamo po ovom zvonenju spomenuti?

O. Po ovom zvonenju imamo se najpače od uputjenja sina božjega zahvalno i pobožno spomenuti.

TRETJE POGLAVJE

OD LJUBAVI.

PERVO RAZDĚLJENJE,

Što jest kerštjanska ljubav.

P. Što je kerštjanska ljubav?

O. Kerštjanska ljubav jest sverhunaravna od Boga ulita krěpost, po kojoj gospodina Boga, jer je najvišje dobro, zaradi njega samoga; iskernjega pako zaradi Boga kako nas iste ljubimo.

P. Što će reći: kerštjanski ljubiti?

O. Kerštjanski ljubiti, reći će: Boga kano najvišje dobro zaradi njega samoga; i iskernjega zaradi Boga ljubiti; zaradi Boga sve rado činiti, što nam je zapovědal.

P. Moramo li Boga takodjer još iz kojega drugoga gibajućega temelja, nego zaradi njega samoga ljubiti?

O. Moramo Boga takodjer zato ljubiti; jer je prama nam predobrostiv.

P. Kako moramo Boga ljubiti?

O. Moramo Boga ljubiti: *sverhu svega; iz svega našega serdca; iz sve naše duše; iz sve naše pameti; i iz svih naših moćih.*

P. Što će reći Boga: sverhu svega ljubiti?

O. Boga *sverhu svega* ljubiti, reći će: Boga svim stvorom predpostaviti i višje procěnjivati, nego li sve, što nam prijatno i ugodno biti može.

P. Što će reći: Boga iz svega serdca; iz sve duše; iz svih moćih; i iz sve pameti ljubiti?

O. Boga: *iz svega serdca; iz sve duše; iz svih moćih; i iz sve pameti* ljubiti, reći će: sve svoje misli, sve svoje želje, i sve svoje rěči i děla k Bogu ravnati; radje sve, takodjer isti život izgubiti; i sve radje terpiti, nego protiva božjoj zapovědi htěti činiti.

P. Tko se razumi po rěči: iskernji?

O. Po rěči *iskernji* razumi se svaki člověk: prijatelj i neprijatelj.

P. Što će reći iskernjega ljubiti?

O. Iskernjega ljubiti, reći će: iskernjemu dobro hotěti; njemu činiti, što mu je prijatno i koristno; ostaviti, što mu je neprijatno i štetno.

P. Što će reći iskernjega zaradi Boga ljubiti?

O. Iskernjega *zaradi Boga* ljubiti, reći će: iskernjega ljubiti; jer je slika božja; i jer je Bog zapovědal iskernjega ljubiti.

P. Što će reći iskernjega kako sebe istoga ljubiti?

O. Iskernjega *kako sebe istoga* ljubiti, reći će: iskernjemu ništa nečiniti, što nebi sami razložitim načinom rado imali, to će reći: njemu ono izkaživati, što mi s pravicom za nas zahtěvati možemo.

P. Je li keršljanska ljubav potrěbita?

O. Kerštjanska ljubav tako je potrěbita, da člověk, koi se svojim umom služi, brez ljubavi věkoviti život zadobiti nemože.

P. Kako se dokažuje ljubav prama Bogu i iskernjemu?

O. Ljubav prama Bogu i iskernjemu dokažuje se po obderžavanju deset zapovědih božjih.

DRUGO RAZDĚLJENJE,

Od deset zapovědih božjih u obćinskom.

P. Kojih je to deset zapovědih božjih?

O. Deset zapovědih božjih polag bistvenoga saderžaja jest slědećih:

1-va. Ja sam gospodin Bog tvoj, neimaj drugoga boga izvan mene;

2-ga. Neuzmi ime gospodina Boga tvoga izprazno u usta tvoja;

3-tja. Spomeni se, da posvetiš blagdane;

4-ta. Poštuj otca i mater;

5-ta. Neubi;

6-ta. Nesagrěši bludno;

7-ma. Neukradi;

8-ma. Nereci krivo svědočanstvo protiva iskernjemu tvomu;

9-ta. Nepoželi muž tudje žene, niti žena tudjega muža;

10-ta. Nepoželi nikakove tudje stvari.

P. Kako je deset zapovědih božjih u svetom pismu izgovoreno?

O. Deset zapovědih božjih tako je u svetom pismu *a*) izgovoreno:

1-va. Ja jesam gospodin Bog tvoj; nećeš imati bogove tudje na pogledu momu; nećeš učinit' tebi izdělanog' za klanjat' mu se;

2-ga. Nećeš uzeti ime gospodina Boga tvoga u izprazno;

3-tja. Spomeni se dan subotni da posvetiš;

4-ta. Poštuj otca tvoga i mater tvoju, da dugo živiš vrěme i dobro ti bude na zemlji;

5-ta. Nećeš ubiti;

6-ta. Nećeš prilјubodno sagrěšiti;

7-ma. Nećeš kradju činit';

8-ma. Nećeš govoriti proti bližnjemu tvomu lažno svědočanstvo;

9-ta. Nećeš poželit' ženu bližnjega tvoga;

10-ta. Nećeš poželit' kuću bližnjega tvoga; ne njivu; ne slugu; ne službenicu; ne vola; ne magarca i svakolika, koja su njegova.

P. Kakova je razlika medju poslědnjima zapovědma u obih knjigah svetoga pisma, u kojih napervo dohode?

O. U bistvenom medju poslědnjima dvěma zapovědma nije nikakove razlike; ona je samo u redu i u izgovoru, U knjigi Izhoda zabranjuje se osobito i najprie poželiti iskernjega kuću; zatim se zabranjuje takodjer osobito poželiti iskernjega ženu, i sve što je njegovo. A u knjigi Pozakonstva zabranjuje se najprie poželiti is-

a) Izhod. XX. Pozakon. V.

kernjega ženu; zatim pod jednim iskernjega kuću i sve, što je njegovo. — Kako je deset zapovědih iz svetoga pisma gori donešeno, stoji u mnogih katoličanskih katekizmih. —

P. Komu dade Bog deset zapovědih?

O. Bog dade deset zapovědih Mojzii na planini Sinaj za puk izraelski, kada posli izašastja iz Egipta u pustinji biaše.

P. Kako dade Bog deset zapovědih?

O. Bog dade deset zapovědih na dvih kamenih pločah svojim perstom pisanih medju gromovi i munjah sivanju, i to:

1-vo. Da puk na izpunjivanje tim prignutiji;

2-go. Da isti naklonitiji prama svojoj volji učini;

3-tje. Da u prestupnicih strah svojega mogućstva i zaprětjenih pedepsah probudi.

P. Jesmo li takodjer mi dužni deset zapovědih božjih obderžavati?

O. Takodjer mi smo dužni deset zapovědih božjih obderžavati:

1-vo. Jer su razloženje naravnoga zakona, koi je u naših serdcih upisan;

2-go. Jer je nje Isukerst isti potverdil i obderžavati zapovědal.

P. Možemo li deset zapovědih božjih obderžavati?

O. Možemo deset zapovědih božjih obderžavati; jer Bog svakomu na to milost daje.

P. Što saderžavaju deset zapovědih božjih?

O. Perve tri zapovědi saderžavaju dužnosti prama Bogu; sedam drugih dužnosti prama iskernjemu.

P. Gdě se nahodi saderžaj deset zapovědih na kratkom?

O. Saderžaj deset zapovědih nahodi se na kratkom u dvěh zapovědih ljubavi.

P. Koja je perva zapověd ljubavi?

O. Perva zapověd ljubavi jest:

L j u b i g o s p o d i n a B o g a t v o g a ; i z s v e g a s e r d c a t v o g a ; i z s v e d u š e t v o j e ; i z s v e p a m e t i t v o j e ; i i z s v i h m o ć i h t v o j i h.

P. Koja je druga zapověd ljubavi?

O. Druga zapověd ljubavi jest:

L j u b i i s k e r n j e g a t v o g a , k a k o t e b e i s t o g a.

P. Kako razloži Kerst zapověd ljubavi iskernjega?

O. Kerst razloži zapověd ljubavi iskernjega slědećimi rěčmi:

Č i n i t e l j u d e m s v e , š t o g o d h o ć e t e , d a o n i v a m č i n e. T o b o j e , š t o z a k o n i p r o r o c i u č e.

P. Što se ima od svake deset zapovědih opaziti?

O. Ima se opaziti, da se u svakoj zapovědi štogod *zapověda*, i takodjer štogod *zabranjuje*.

TRETJE RAZDĚLJENJE,

Od deset zapovědih božjih posebno.

§. 1. Od trih pervih zapovědih, koje dužnosti prama Bogu saderžavaju.

P. Što se po pervoj zapovědi zapověda?

O. Po pervoj zapovědi zapověda se, da u jednoga Boga věrujemo; njemu se klanjamo; u njega se ufamo; i njega ljubimo.

P. Što se po pervoj zapovědi zabranjuje?

O. Po pervoj zapovědi zabranjuje se: nevěrstvo; krivobožstvo; poluvěrstvo; gatanje; krivoštovje; čaranje; zloba proti Bogu; zdvojnost; neuzdanje ili takodjer preuzetno uzdanje u božje milosèrdje.

P. Nije li protiva pervoj zapovědi, što angjele i svete štujemo i zazivamo?

O. Nije protiva pervoj zapovědi, nego je dobro i koristno, što angjele i svete štujemo i zazivamo.

P. Zašto zazivaju kerštjani katolici angjele?

O. Kerštjani katolici zazivaju angjele; jer su ljudem na zaštitenje opreděljeni; jer ljude ljube, za njihovo spasenje brine se, za nje mole; i jer Boga neprestance gledaju; takodjer mu molitvu ljudih doprinašaju.

P. Zašto zazivaju kerštjani katolici takodjer svete?

O. Kerštjani katolici zazivaju takodjer svete, ne kano da bi vlastitom moćom pomoći

mogli; nego jer su prijatelji božji; i jer takodjer za ljude Boga mole.

P. Nije li potrěbovanje prilikah u katoličanskoj cerkvi protiva pervoj zapovědi božjoj, koja zabranjuje prilike načinjati?

O. Potrěbovanje prilikah u katoličanskoj cerkvi nije protiva pervoj zapovědi božjoj; ova bo samo zabranjuje prilike načinjati, za njim se klanjati.

P. Kako i zašto poštuju kerštjani katolici prilike?

O. Kerštjani katolici poštuju prilike; jer štogod poštovanja vrědnoga predočivaju kakonoti: koju božanstvenu osobu; ili mater božju; ili koga angjela; ili koga svetoga. Poštovanje neupravlja se na priliku, nego na ono, što predočiva.

P. Nečine li kerštjani katolici protiva pervoj zapovědi, kada takodjer ostatke poštuju?

O. Kerštjani katolici nečine protiva pervoj zapovědi, kada takodjer ostatke poštuju; jer se ovim neklanjaju.

P. Kako i zašto poštuju kerštjani katolici ostatke?

O. Kerštjani katolici poštuju ostatke:

1-vo. Jer su ostanki takvih tělesah, u kojih su sveti ili po mučeničtvu Bogu žertva učinjeni; ili pako po pokori, i drugih krěpostjah Bogu u osobitom stupaju izverstnosti služili;

2-go. Jer će Bog ove iste ostatke posli uzkersnutja mertvih věkovito u nebu proslaviti;

3-tje. Jer je Bog po ostatkih čestje čudesa děloval, i ljudem mnoga dobročinstva ukazal.

P. Što se u drugoj zapovědi zabranjuje?

O. U drugoj zapovědi zabranjuje se: ime božje odsvetiti.

P. Kako se odsvetjiva ime božje?

O. Ime božje odsvětjiva se:

1-vo. Svimi grěsi;

2-go. Najpače bogopsovanjem: od Boga, od pravoga věrozakona, i njegovih svetih pogerdno govoreć;

3-tje. Brez potrěbe ili baš krivo prisižuć;

4-to. Učinjene Bogu zavěte prekeršujuć;

5-to. Ime božje brez potrěbe, i brez naklona imenujuć;

6-to. Rěč božju ili pretvarajuć, ili zlo potrěbujuć.

P. Što se u drugoj zapovědi zapověda?

O. U drugoj zapovědi zapověda se, da ime božje svetimo i naklonjeno potrěbujemo.

P. Kako se štuje i sveti ime božje?

O. Ime božje štuje se i sveti:

1-vo. Kada Boga slobodnoserdčno pred svim světom izpovědamo;

2-go. Kada od Boga u duhovnih i tělesnih potrěbah pomoć i nastojanje prosimo;

3-tje. Kada pravednom prisegom Boga za svědoka pozivamo, da štogod pověrovano učinimo;

4-to. Kada zavěte, koje smo Bogu učinili, věrno izpunjivamo;

5-to. Kada rěč božju marljivo i pobožno poslušamo;

6-to. Kada sve na hvalu i poštenje božanstvenoga imena poduzimamo, ili Bogu prikažujemo.

P. Što se u tretjoj zapovědi zapověda?

O. U tretjoj zapovědi zapověda se, da nedělju, koja je tja od vrěmenah apostolskih na uspoměnu uzkersnutja Isukerstovoga za naš blagdan opředěljena od posla počivamo i bogoljubna děla činimo.

P. Što se u tretjoj zapovědi zabranjuje?

O. U tretjoj zapovědi zabranjuje se:

1-vo. Svaki težački posal brez potrěbe, i zakonitoga dopuštjenja;

2-go. Svaka druga opravljanja, koja ovaj dan ili odsvetjivaju, ili njegovo posvetjenje prepręčuju.

§. 2. Od sedam poslědnjih zapovědih, koje dužnosti prama iskernjemu saderžavaju.

P. Što se u četvertoj zapovědi zapověda?

O. U četvertoj zapovědi zapověda se navlastito: da dětca svoje roditelje ljube; poštuju; njima služe; u svemu, što nije protiva božjoj zapovědi poslušni budu; njima u duhovnih i tělesnih potrěbah nastoje, i za nje mole.

P. Što se u četvertoj zapovědi zabranjuje?

O. U četvertoj zapovědi zabranjuje se: roditeljima neposlušnu biti; nje zlobiti, pogerdjivati, špotati, sramotiti ili prokljinati; nje u potrěbah zanemariti, ili njima nahuditi.

P. Što je obetjano dětci, koja ovu zapověd izpunjivaju?

O. Dětci, koja ovu zapověd izpunjivaju, jest obetjan: dugi život, i dobri naprědak.

P. Česa se bojati imaju dětca, koja ove zapovědi neizpune?

O. Dětca, koja ove zapovědi neizpune, bojati se imaju: najtežjih vrěmenitih, i věkovitih pedepsah.

P. Što sú roditelji svojoj dětci dužni?

O. Roditelji su dužni:

1-vo. Svoju dětcu u pravoj věri i u drugih potrěbitih znanostjah ili sami, ili po drugih podučivati, i u strahu božjem prideržati;

2-go. Svaku smutnju polag mogućnosti prepreěčiti, i njim nepregovornim življenjem dobre izglede davati;

3-tje. Za duhovno i tělesno dobro svoje dětce brigu nositi, njim potrěbno steći, dati i pripomoći;

4-to. Falinge i prekeršnje svoje dětce niti premilo niti preoštro, nego vazda s ljubavju i tihostju pedepsati.

P. Spada li četverta zapověd takodjer na druge osobe, nego li na dětcu i roditelje?

O. Četverta zapověd nespada samo na dětcu i roditelje, nego takodjer na sve podložnike, i sva njihova světovna i duhovna poglavarstva; jednako na sve učitelje; dapače takodjer stanovitim načinom na osobe, koje su zaradi svoje starosti i ugleda poštenja vrědne.

P. Što su podložnici svojim predpostavljenim i poglavarstvom dužni?

O. Podložnici su dužni prama svojim predpostavljenim i poglavarstvom (mogu dobri ili zli biti) tako se izkaživati, kakogod dětca prama svojima roditeljima. Ono većom stranom, što je dětci gledeć na roditelje zapovědano i zabranjeno, jest takodjer podložnikom gledeć na svoje predpostavljene zapovědano i zabranjeno.

P. Što su poglavarstva i predpostavljeni svojim podložnikom dužni?

O. Poglavarstva i predpostavljeni dužni su svojim podložnikom u občinskom veću stranu onoga, našto su roditelji prama svojoj dětci obvezani; u posebnom pako dužni su svoje podložnike u pravom věrozakonu uzderžati, njim pravicu děliti, nje proti silovitosti i nepravdi braniti.

P. Što se po petoj zapovědi zabranjuje?

O. Po petoj zapovědi zabranjuje se niti koga drugoga, niti sebe istoga ubiti ili osakatiti.

P. Što se po petoj zapovědi više zabranjuje?

O. Po petoj zapovědi zabranjuje se takodjer: serditost; zloba; smutnja, i svako uvrědjenje iskernjega.

P. Što se po petoj zapovědi zapověda?

O. Po petoj zapovědi zapověda se:

1-vo. Mir i jedinstvo sa svakim deržati, takodjer s onimi, koji su nas uvrědeli;

2-go. Svakomu dobre izglede dati;

3-tje. Iskernjemu duhovna i tělesna dobročinstva ukazati.

P. Što se po šestoj zapovědi zabranjuje?

O. Po šestoj zapovědi zabranjuju se: sve veřsti nečistih dělah, řukomicanjih, rěčih; povoljno nasladjenje i privolenje k nečistim mislam i požudam; takodjer sve, što na nečistoću navodi.

P. Što navodi na nečistoću?

O. Na nečistoću navodi: nesramežljivost u oděći; neposlenost; neuměrnost u jělu i pitju; odviše přosto obćenje s osobami drugoga spola; naglo željnost očiuh, i čitanje popuznih knjigah.

P. Koji su obćinski zli poslědki grěha nečistoće?

O. Zli poslědki grěha nečistoće jesu:

1-vo. Zaboravnost na Boga;

2-go. Slěpota razuma;

3-tje. Otverdnutje volje;

4-to. Kadkada odpadnutje od věre;

5-to. Štetna i sřamotna bolest tělesna;

6-to. Zaradi ovoga grěha takodjer više putah Bog je cěle deržave, vařoše i puke jako težko pedepsal.

P. Zašto se u ovoj zapovědi, kako u svetom pismu stoji, najvećma i izgovoreno priljubodinstvo zabranjuje?

O. Priljubodinstvo u ovoj zapovědi zabranjuje se najvećma i izgovoreno; jer osobe, koje ženitbu prekerše pokraj najsramotnijega grěha nečistoće, takodjer grěh nepravde učine.

P. Što se po šestoj zapovědi zapověda?

O. Po šestoj zapovědi zapověda se, da se na tělu i duši čisti uzderžimo, i to: u istih mislih, rěčih i rukomicanjih; takodjer zapověda se, da svaku grěšnu prigodu uklonimo.

P. Što se po sedmoj zapovědi zabranjuje?

P. Po sedmoj zapovědi zabranjuje se: kradja; prevara u měri i vagi; uzderžanje tudjega dobra i nadnice; kamata i svaka šteta iskernjega u njegovom imětku, i u njegovih pravicah.

P. Što se po sedmoj zapovědi zapověda?

O. Po sedmoj zapovědi zapověda se: da se svakomu svoje ostavi, dade i izruči; otudjeno natrag postavi, i zadana šteta popravi.

P. Što se po osmoj zapovědi zabranjuje?

O. Po osmoj zapovědi zabranjuje se: krivo svědočanstvo; kriva tužba; svaka laž, takodjer šaljiva i potrěbita; potvaranje; ozloglašenje; kriva sumlja; nesmotreno odsudjenje, ušaptěvanje.

P. Što se po osmoj zapovědi zapověda?

O. Po osmoj zapovědi zapověda se: istina; iskernost u naših govorenjih i činjenjih; branenje dobrog' imena iskernjega; oporečenje potvaranja, i ozlogašenja.

P. Što zabranjuju dvě poslědnje zapovědi?

O. Dvě poslědnje zapovědi zabranjuju svaku požudu za onim, što se drugim pristoji.

P. Što se po dvěh poslědnjih zapovědjah zapověda?

O. Po dvěh poslědnjih zapovědah zapověda se: čistoća serdca; zauzdanje zlih naslad-

nostih; a navlastito neimati nikakova zahtěvanja za onim, što naše nije.

P. Zašto je Bog takodjer naše zahtěvanje i naše požude zapovědi podvergal?

O. Bog je takodjer naše zahtěvanje i naše požude zapovědi podvergal, za pokazati nam:

1-vo. Da je gospodia naših serdcah;

2-go. Da njemu nije ništa od svega sakrito, što u naših serdcih napervo dohadja;

3-tje. Da je njegova zapověd daleko izverstnia od svih člověčanskih zapovědih, koje samo naša izvanska činjenja, ne pako takodjer naša nutarnja ćutjenja upravljati mogu;

4-to. Da je, za grěh izkorenuti, potrěbito, njega odmah u svojem izvoru, koi je zločesto nasladjenje, zadusiti.

P. Što nas uče dvě poslědnje zapovědi?

O. Dvě poslědnje zapovědi uče nas, da kerštjanin pripisane dužnosti nesamo izvanjski izpuniti, nego da takodjer nutarnje volju imati, to jest: sa svim serdcem pripravan biti mora, sve činiti, što je zapovědano, a ostaviti, što je zabranjeno.

P. Što je Bog onim obetjal, koji njegove zapovědi obderžavaju?

O. Bog je onim, koji njegove zapovědi obderžavaju, obetjal: věkoviti život, i takodjer na ovom světu mnogoverstni blagoslov.

ČETVERTO RAZDĚLJENJE,

Od zapovědih cerkvenih u obćinskom.

P. Ima li katoličanska cerkva oblast davati zapovědi?

O. **Katoličanska cerkva ima oblast davati zapovědi, i to: od Isukersta.**

P. Je li katoličanska cerkva takodjer dala zapovědi?

O. **Katoličanska cerkva dala je zapovědi,**

P. Jesmo li dužni zapovědi cerkvene obderžavati i zašto?

O. **Dužni smo zapovědi cerkvene obderžavati:**

1-vo. Jer nam četverta zapověd božja dužnost nalaže tako duhovno, kako světovno poglavarstvo poslušati;

2-go. Jer je Kerst, naš božanstveni zakonotvornik u evangjelju izgovoreno zapovědal, cerkvu slušati.

P. Koliko je zapovědih cerkvenih, koje najpače znati i obslužavati imamo?

O. **Zapovědih cerkvenih, koje najpače znati i obslužavati imamo, jest pet slědećih:**

1-va. Naredjene od cerkve blagdane posveti;

2-ga. U nedělju i blagdan zapovědani svetu misu pobožno slušaj;

3-tja. Korizmu, četiri vrěmena i druge poste zapovědne posti, takodjer u petak i sobotu mesa nejědi;

4-ta. Svake godine najmanje je-

dan put zakonitomu redovniku tvoje grěhe izpovědi, i o Uzkersu presveti sakramenat oltarski primi;

5-tą, U zabranjeno vrěme nepiruj (i desetinu pravično plati).

PETO RAZDĚLJENJE,

Od zapovědih cerkvenih posebno.

---

§. 1. Od dviuh pervih zapovědih cerkvenih.

A. **Perva zapověd cerkvena:**

Naredjene od cerkve blagdane posveti.

P. Što zapovědu cerkva po pervoj zapovědi?

O. **Cerkva zapověda po pervoj zapovědi, da blagdane jednako svetkujemo, kakogod nedělje; naslědno takodjer u blagdane počivamo, neposlujemo, nego bogoljubna děla činimo.**

P. Što zabranjuje cerkva po pervoj zapovědi?

O. **Cerkva zabranjuje po pervoj zapovědi, sve ono u blagdan činiti, što je u nedělju zabranjeno, kakonoti:**

1-vo, Težački posal brez potrěbe i zakonitoga dopuštjenja, koi posal u blagdane, kako u nedělju, za cěli dan zabranjen jest;

2-go. Takova opravljanja i razkošja, koja ovaj dan ili odsvetjivaju, ili njegovo svetjenje preprěčuju.

B. **Druga zapověd cerkvena:**

U nedělju i blagdan zapovědani svetu misu pobožno slušaj.

P. Što se u drugoj zapovědi cerkvenoj zapověda?

O. U drugoj zapovědi cerkvenoj zapověda se, da u nedělje i blagdane svetu misu cělu i s pobožnostju slušamo.

P. Što imamo još činiti, da nedělje i blagdane polag naměre cerkve posvetimo?

O. Da nedělje i blagdane polag naměre cerkve posvetimo, imamo pokraj svete mise takodjer prediku pazljivo poslušati; svete sakramente pokore, i oltara prijimati; duhovne knjige čitati; poslipoldnevnoj službi božjoj nastojati, i druga dobra děla opravljati.

P. Zašto su svetkovine Gospodinove, preblažene Děvice i svetih naredjene?

O. Svetkovine Gospodinove naredjene su na uspoměnu svetih otajstvah, koja se u ovaj dan svetkuju; svetkovine pako preblažene Děvice, i svetih na zahvalnost za mnoge miloštje njim od Boga podane, na uspoměnu njihovih krěpostih, i na našu zažganost nje naslědovati.

P. Što ima kerštjanin katolik polag naměre cerkve u blagdane činiti?

O. Kerštjanin katolik ima u blagdane:

1-vo. Miloštje, koje su narodu človečanskomu u obćinskom, ili svetim posebno ukazane pobožno promišljavati, i na tom Bogu zahvaljivati;

2-go. Krěposti svetih kano izglede, koje slěditi ima, promatrati;

3-tję. Po njihovom umolitju kod Boga u svojih potrěbah pomoć tražiti.

P. Što se po drugoj zapovědi cerkvenoj zabranjuje?

O. Po drugoj zapovědi cerkvenoj osobito zabranjuje se lěnost na službu božju u nedělje i blagdanę, kakova jest:

1-vo. Ako se ili cěla misa ili s pobožnostju neslušа, i prediki samo rědko nastoji;

2-go. Ako se vrěme zapovědane službe božje provede s jělom i pitjem, igrom i drugimi veselji, koja od službe božje uzderžavaju.

1.) Od svete mise.

a) Što jest sveta misa, i što biva u njoj.

P. Što je sveta misa?

O. Sveta misa jest nekervni aldov novoga zakona, vazdatrajna uspoměna kervnoga aldova, kojega je Isukerst na križu doveršil.

P. Zašto se sveta misa zovę aldov?

O. Sveta misa zovę se *aldov*; jer se u njoj Bogu svemogućemu tělo i kerv Isukerstova na oltaru prikažuje.

P. Zašto se sv. misa zove nekervni aldov?

O. Sveta misa zove se *nekervni aldov*; jer se u njoj kerv neprolěva, kako je na križu učinjeno.

P. Tko je naredil aldov svete mise?

O. Isukerst je naredil aldov svete mise na poslědnjoj večeri.

P. Kako je naredil Isukerst aldov s. mise?

O. 1-vo. Isukerst uze kruh i kupu s vinom;

2-go. Blagoslovi obodvoje govoreć sverhu kruha: „Ovo jest tělo moje;“ a sverhu kupe: „Ovo jest kupa novoga zakona u kervi mojoj;“

3-tje. Dade obodvoje nazočnim apostolom blagovati;

4-to. Zapovědi: „Ovo činite na moje uspomenutje.“

P. Zašto je naredil Isukerst aldov s. mise?

O. Isukerst je naredil aldov svete mise:

1-vo. Da u svojoj cerkvi pravi i vlastiti aldov tja do konca světa zaostavi;

2-go. Da vazdatrajnu uspoměnu kervnoga aldova križnoga u svojoj cerkvi uzderži;

3-tje. Da nam osobiti bilěg svoje bezkončene ljubavi dade.

P. Tko prikažuje u katoličanskoj cerkvi aldov svete mise?

O. U svetoj misi prikažuje nevidljivim načinom Isukerst sam sebe svojemu nebeskomu Otcu za nas; vidljivim pako načinom opravlja ovaj aldov misnik.

P. Kakova je razlika medju križnim aldovom Isukerstovim, i aldovom svete mise?

O. Aldov svete mise jest onaj isti aldov, kojega je Isukerst na križu doveršil; samo je u načinu prikaživati razlika. Na križu proli Isukerst svoju kerv, u aldovu svete mise kerv neproléva se.

P. Kako opravlja misnik aldov svete mise?

O. Misnik opravlja aldov svete mise čineći ono isto, što Isukerst na poslědnjoj večeri činjaše:

1-vo. Uzimlje kruh i kupu s vinom;

2-go. Blagoslivlja obodvoje govoreći sverhu njih iste rěči Isukerstove, kojimi preobratjenje kruha i vina u tělo i kerv Isukerstovu biva;

3-tje. Blaguje sam tělo i kerv Isukerstovu, i daje obodvoje pod obličjem krušnim takodjer věrnim blagovati, kada se pričestiti hoćeju.

P. Zašto opravlja misnik aldov sv. mise?

O. Misnik opravlja aldov svete mise:

1-vo. Na izpovědanje najvišjega gospodstva božjega, i najvišje oblasti, koju sverhu svih stvorah imade;

2-go. Na zahvalnost Bogu za sva njegova dobročinstva;

3-tje. Za dostignutje odpuštjenja grěhah od Boga;

4-to. Za izprošenje svih miloštjah, koih smo potrěbiti.

P. Komu se prikažuje aldov sv. mise?

O. Aldov svete mise prikažuje se Bogu, i samo njemu jedinomu prikazati se može.

P. Derži li se aldov svete mise takodjer na poštenje svetih?

O. Aldov svete mise derži se dobro takodjer na poštenje, i na uspoměna svetih; ali tada neprikažuje misnik svetim, nego Bogu jedinomu.

P. Zašto se derži aldov svete mise na poštenje svetih?

O. Aldov svete mise derži se na poštenje svetih:

1-vo. Da zahvalimo Bogu na miloštjah, koje je svetim ukazal;

2-go. Da pozovemo svete, da svoja umolitja s našom molitvom sojedine.

P. Za koga prikažuje misnik aldov svete mise?

O. Misnik prikažuje aldov svete mise za *živuće* i *mertve*.

b) **kako se sveta misa slušati ima.**

P. Kako se ima slušati sveta misa?

O. Sveta misa ima se slušati cěla, nezapustivši nijedne poglavite njezine strane vlastitom krivinjom; nije zadosta samo prijestnu biti, kada se čita; mora se poslušati: 1) pazljivo; 2) naklonjeno; 3) pobožno.

P. Što će reći sv. misu pazljivo slušati?

O. Svetu misu *pazljivo* slušati reći će: nikakovoga povoljnoga raztrešenja neimati; na strane svete mise pozor dati; svoj duh s Bogom zabavljati.

P. Što će reći sv. misu naklonjeno slušati?

O. Svetu misu *naklonjeno* slušati reći će: svetoj misi pristojnom těla spodobom i sagradljivimi rukomicanji nastojati. Ima se:

1-vo. Kada se evangjelje čita, stati i svetim se križem znamenovati;

2-go. Ima se o posvetjenju kako takodjer o svetoj pričesti pokljeknuti, i u persa udariti;

3-tje. Neima se pod svetom misom naglo-željno okolo gledati;

4-to. Imaju se takodjer sve druge nepristojnosti uklonoti; kakonoti: šaptati, smiati se, i o. p.

P. Što će reći světu misu pobožno slušati?

O. Svetu misu *pobožno* slušati reći će: doklam terpi sveta misa, a najpače o njezinih poglavitih stranah Bogu od serdca i s poniznostju klanjati se, i njěmu na prijetih dobročinstvih zahvaljivati.

P. Koje su poglavite strane svete mise?

O: Poglavite strane svete mise jesu: evangjělje, prikazanje, posvetjenje i pričest.

P. Što imamo činiti pod evangjeljem?

O. Pod *evangjeljem* imamo spomenuti se, da smo dužni nauk evangjelski poznati, takodjer pred svim světom izpovědati, braniti i polag njega živěti.

P. Što imamo činiti o prikazanju?

O. O prikazanju imamo našu misal s mislom misnikovom ujediniti, i Bogu se prikazati.

P. Što imamo činiti o posvetjenju?

O. O posvetjenju imamo Isukerstu pod obličjima kruha i vina klanjati se i, udarajući u persa, izpovědati, da su naši grěsi uzrok smerti Kerstově. Imamo za naše grěhe pokajati se, věru, ufanje i ljubav probuditi.

P. Što imamo činiti o pričesti misnikovoj?

O. O pričesti misnikovoj, ako se mi istinito nepričeštjujemo, imamo to duhovnim načinom učiniti, to jest: moramo zahtěvanje imati, tělo Isukerstovo dostojno prijeti.

2) Od predikah.

P. Što spada drugačie još na službu božju?

O. Na službu božju spada takodjer predika, to jest: poslušanje rěči božje.

P. Zašto predike poslušati imamo?

O. Predike poslušati imamo?

1-vo. Jer se u predikah rěč božja donaša i razlaže;

2-go. Jer premalo ljudih istine věre bistro i izvedeno zadosta znade; buduć da mnogi u mladosti niti dugo, niti pazljivo zadosta ubavištjenje poslušaju, u kojem se věre i ćudorednosti nauki izvedeno donašaju.

P. Zašto je potrěbito predike poslušati, ako je tko takodjer još bolje u věrozakonu ubavištjen?

O. Potrěbito je predike poslušati, ako je tko takodjer još bolje u věrozakonu ubavištjen:

1-vo. Jer lahko zaboravimo, što smo od věrozakona znali;

2-go. Jer jako često činiti ostavimo, što smo činiti dužni, ako nas nitko neopoměnja i nepodbudjiva.

P. Što mora činiti, tko od predikah hasan imati hoće?

O. Tko od predikah hasan imati hoće, mora:

1-vo. Brez raztrešenja i verlo pazljivo slušati;

2-go. Što se veli, mora sebi uložiti, a ne na druge obratjati;

3-tje. Najposlie mora imati izbiljnu volju, i tersiti se nauke pripověďnika naslědovati.

3.) Od poslipoldnevne službe božje.

P. U čem stoji poslipoldnevna služba božja?

O. Poslipoldnevna služba božja stoji najvećma u večernji, i takodjer polag različnostih cerkvih u drugih pobožnostjah, kakove jesu: predike, kerštjanski nauk, rozari, litanie, i sveti blagoslov.

P. Što je sveti rozari?

O. Sveti rozari jest stanoviti način moliti u katoličanskoj cerkvi uveden, koi sostoji iz apostolske izpovědi věre, iz stanovitoga broja otčenaša i pozdravljenja angjelskoga.

P. Zašto je sveti rozari u katoličanskoj cerkvi uveden?

O. Sveti rozari uveden je u katoličanskoj cerkvi na čestje spoměnutje otajstvah uputjenja, muke i uzkersnutja. Ova otajstva saderžavaju se u apostolskoj izpovědi věre, i takodjer često još posebi imenuju. Rozari takodjer uveden jest na poštovanje blažene Děvice Marie.

§. 2. Od trih poslědnjih zapovědih cerkvenih.

C. Tretja zapověd cerkvena:

Korizmu, četiri vrěmena i druge poste zapovědane posti, takodjer u petak i sobotu mesa neјědi.

P. Što zapověda tretja zapověd cerkvena?

O. Tretja zapověd cerkvena zapověda, da se u petak i sobotu od jěla mesnoga, u ostale

pako zapovědane dane postne takodjer od svih verstih jěstvinah mlěčnih i jajnih uzderžimo; već ako valjani i obćinski običaj, kakov je navlastito uveden u carstvu Austrianskom i u kraljestvu Ugerskom zajedno s našimi njemu pridruženimi deržavami, njih uživanje dopuštja.

P. Izpuni li se tretja zapověd cerkvena tim jurve cěla, ako se u zapovědane dane postne od zabranjenih jěstvinah uzderžimo?

O. Za tretju zapověd cerkvenu cělu izpuniti, moramo u zapovědane dane postne takodjer preterguutje si učiniti, koje u tom stoji, da se preko dana samo jedan put dosita jěde.

P. Je li svaki obvezan u petak i sobotu, kako takodjer u druge zapovědane dane postne od jěla mesnoga uzderžati se?

O. Svaki, koi neima zakonitoga dopuštjenja meso jěsti, jest obvežan u petak i sobotu, kako takodjer u druge zapovědane dane postne od jěla mesnoga uzderžati se.

P. Koji nisu obvezani u zapovědane dane postne pretergnutje si učiniti?

O. Mlade osobe niže dvadeset i jedne godine, i svi, koji brez opazljive štete svojega zdravja postiti nemogu, nisu obvezani u zapovědane dane postne pretergnutje si učiniti.

P. Je li onaj, koi dopuštjenje ima měso jěsti u zapovědane dane postne, prost od dužnosti petergnutje si učiniti?

O. Onaj, koi dopuštjenje ima meso jěsti, nije prost od dužnosti u zapovědane dane postne pretergnutje si učiniti; jer je razlučeno

dopuštjenje meso jěsti, od dopuštjenja neučiniti si pretergnutja.

P. Od česa se imamo u zapovědane dane postne polag naměre cerkve uzderžati?

O. U dane postne polag naměre cerkve imamo se uzderžati od svih bučljivih razkošjih; dani bo postni jesu dani pokore.

D) Četverta zapověd cerkvena:

Svake godine najmanje jedan put zakonitomu redovniku tvoje grěhe izpovědi, i o Uzkersu presveti oltarski sakramenat primi.

P. Što zapověda četverta zapověd cerkvena?

O. Četverta zapověd cerkvena zapověda godišnju izpověd, kako takodjer svetu pričest u vrěme uzkersno.

E) Peta zapověd cerkvena:

U vrěme zabranjeno nepiruj.

P. Što se po petoj zapovědi cerkvenoj zabranjuje?

O. Po petoj zapovědi cerkvenoj zabranjuje se, deržati pire od perve nedělje došastja do svetkovine svetih trih kraljah iliti kerstovoga *Ukazanja*, i od pepelnice do perve nedělje posli Uzkersa.

P. Zašto se piri u ova vrěmena zabranjuju?

O. Piri se u ova vrěmena zabranjuju, da se ova vrěmena s pobožnostju i s děli pokore sprovode, i otajstva, koja nam cerkva tada predstavlja brez raztrešenja promotre. Od česa nas većom stranom uvedena kod pirih svetkovanja i razkošja uzderžavaju.

ČETVERTO POGLAVJE

OD SVETIH SAKRAMENTAH.

PERVO RAZDĚLJENJE,

Od sv. sakramentah u obćinskom.

P. Što je sakramenat?

O. Sakramenat jest vidljivo znamenje nevidljive miloštje, koje je Kerst gospodin za naše posvetjenje naredil.

P. Zašto se sveti sakramenti zovu vidljiva znamenja?

O. Sveti sakramenti zovu se *vidljiva* znamenja; jer u svakom sakramentu štogod napervo dohadja, što se vidi, ili po kojem ćutu istinito prijimlje; tako se n. p. u kerštjenju vidi voda.

P. Zašto se sv. sakramenti zovu znamenja?

O. Sveti sakramenti zovu se *znamenja;* jer iz naredjenja kerstovoga pokažuju po izvanjskih stvarjah nutarnje posvetjivanje, koje děluju.

P. Kako nas posvetjivaju sv. sakramenti?

O. Sveti sakramenti posvetjivaju nas; buduć da nam někoji narednim načinom posvetjujuću miloštju i opravdanje poděljuju; drugi pako ovu miloštju u nas umnožavaju.

P. Koji sakramenti narednim načinom poděljuju nam posvetjujuću milošłju i opravdanje?

O. Posvetjujuću miloštju i opravdanje narednim načinom poděljuju nam sakramenti *kerštjenja* i *pokore*.

P. Kako se zovu kerštjenje i pokora zaradi toga, jer narednim načinom posvetjujuću miloštju poděljuju?

O. Jer nam kakogod kerštjenje, tako pokora posvetjujuću miloštju narednim načinom poděljuju, zovu se sakramenti „*mertvih*"; probude bo grěšnika, koi je duhovnim načinom mertav, na život věkoviti.

P. Kako se zovu sakramenti, koji posvetjujuću miloštju u nas umnožavaju?

O. Sakramenti, koji posvetjujuću miloštju u nas umnožavaju, zovu se sakramenti „*živih.*"

P. Zašto se ovi sakramenti zovu sakramenti živih?

O. Ovi sakramenti zovu se sakramenti *živih*; jer koji nje prijimlju posvetjujuću miloštju, u čem duhovni život duše stoji, jurve imati moraju.

P. Koji su sakramenti živih?

O. Sakramenti živih jesu: potverdjenje, oltarski sakramenat, najposlědnje pomazanje, redovničtvo, ženitba.

P. Što se ima još opaziti od sakramentah?

O. Od sakramentah ima se još opaziti:

1-vo. Da svaki sakramenat takodjer svoju vlastitu miloštju poděljuje;

2-go. Da sakramenat *kerštjenja*, *potverdjenja* i *redovničtva* u dušu neizbrišljivi znak utisne. Zaradi ovoga znaka kerštjanin nemože nijednoga od ovih sakramentah čestje, nego jedan put valjano i brez grěha smertnoga prijeti.

P. Odkuda imaju sakramenti svoju moć dělovati?

O. Sakramenti imaju svoju moć dělovati od svojega početnika Isukersta.

P. Koliko je sakramentah i kako se zovu?

O. Sedam je sakramentah i zovu se:

1-vo. Kerštjenje;
2-go. Potverdjenje;
3-tje. Oltarski sakramenat;
4-to. Pokora;
5-to. Najposlědnje pomazanje;
6-to. Redovničtvo;
7-mo. Ženitba.

DRUGO RAZDĚLJENJE,

Od svetih sakramentah posebno.

---

§. 1. Od sakramenta kerštjenja.

P. Što je kerštjenje?

O. Kerštjenje jest pervi i najpotrěbitii sakramenat, u kojem se člověk po vodi i rěči božjoj od grěha iztočnoga, i od svih drugih tvornih grěhah, ako je takove prie kerštjenja učinil, očisti, i u Kerstu kano novi stvor na věkoviti život preporodi i posveti.

P. Zašto se kerštjenje zove pervi sakramenat?

O. Kerštjenje zove se *pervi* sakramenat; jer najprie mora biti kerštjen, tko hoće koji drugi sakramenat prijeti.

P. Zašto se kerštjenje zove najpotrěbitii sakramenat?

O. Kerštjenje zove se *najpotrěbitii* sakramenat; jer se nitko nemože brez kerštjenja spasiti.

P. Što děluje sakramenat kerštjenja?

O. Sakramenat kerštjenja děluje:

1-vo. Odpuštjenje grěha iztočnoga, i svih drugih prie kerštjenja učinjenih grěhah, takodjer svih věkovitih i vrěmenitih pedepsah;

2-go. Našoj duši uděli božanstvenu miloštju, po kojoj bivamo opravdani, sinovi božji i odvětki věkovitoga spasenja;

3-tje. Koji kerštjenje prijimlju ulaze u cerkvu, i postaju njezina uda;

4-to. U dušu utisne neizbrišljivi znak; zato se takodjer kerštjenje nemože čestje, nego jedan put valjano i brez grěha smertnoga prijeti.

P. Kako se mogu dorastli spasiti, koji neimaju prigode sakramenat kerštjenja istinito prijeti?

O. Dorastli, koji neimaju prigode sakramenat kerštjenja istinito prijeti, mogu se spasiti:

1-vo. Po kerštjenju *želje;*

2-go. Po kerštjenju *kervi.*

P. U čem stoji kerštjenje želje?

O. Kerštjenje *želje* stoji u gorućem za-

htěvanju prijeti sakramenat kerštjenja, kada bi moguće bilo; mora se pako kod ovoga zahtěrvanja izverstna ljubav prama Bogu i pravo skrušenje sverhu učinjenih grěhah probuditi.

P. U čem stoji kerštjenje kervi?

O. Kerštjenje *kervi* stoji u tom, kada nekerštjeni, koi sakramenat kerštjenja istom prijeti hoće, ali nemože, svoju kerv i život za Boga i věru predaje.

P. Tko može kerstiti?

O. U dogodjajih potrěbe može svaki kerstiti, izvan ovih pako samo biškupi i župnici imaju pravicu kerstiti; s kojih dopuštjenjem pako mogu takodjer drugi redovnici i služitelji kerstiti.

P. Što mora činiti, koi kersti?

O. Koi kersti, mora:

1-vo. Misal imati polag naredjenja Isukerstovoga kerstiti;

2-go. Mora osobu, koju kersti, naravnom vodom politi;

3-tje. Mora u polěvanju zajedno ove rěči govoriti: „Ja te kerstim u ime Otca i Sina i Duha svetoga.“

P. Što mora činiti dorastli, koi se kerstiti hoće?

O. Dorastli, koi se kerstiti hoće, mora:

1-vo. Najpotrěbnije istine věre znati, i ove istine věrovati;

2-go. Htěti udom cerkve Isukerstove postati;

3-tje. Za svoje grěhe pokajati se;

4-to. Odluku imati i izgovoreno obetjati, da će tja do svoje sverhe kerštjanski živiti.

P. Tko obetjuje to kod dětce, koja još obetjati nemogu?

O. Kumovi obetjuju u ime dětce, koju na kerštjenju derže, sve izpuniti, na što kerštjenje zavežuje.

P. Jesmo li dužni obetjanje kumovah obderžati?

O. Dužni smo obetjanje kumovah obderžati, dapače pristoji se, da učinjeno na kerštjenju obetjanje čestje ponovimo.

P. Kako se može učinjeno na kerštjenju obetjanje ponoviti?

O. Učinjeno na kerštjenju obetjanje može se ponoviti slědećim načinom:

Věrujem u Boga otca, sina i duha svetoga. Věrujem u Isukersta jedinorodjenoga sina božjega, koi je Bog i člověk zajedno, koi je narod člověčanski svojom mukom i smertju odkupil. Věrujem sve, što je Bog objavil, što su Isus i njegovi sveti apostoli učili, i što katoličanska cerkva, koje udo biti i umrěti zahtěvam, za věrovati predstavlja. Odričem se sa svim serdcem djavla, njegove oholosti, i svih njegovih dělah. Odričem se takodjer svih grěhah, izpraznosti, i svih zavodljivih naukah světovnih. Pripravan sam kerštjanski život voditi. Bože objači me u mojoj odluki tvojom moćnom milöštjom! Amen.

P. Kada se pristoji učinjeno na kerštjenju obetjanje ponoviti?

O. Učinjeno na kerštjenju obetjanje pristoji se ponoviti:

1-vo. Kako prie k razboru dojdemo;

2-go. Prie svetoga potverdjenja;

3-tje. Na narodjeni dan;

4-to. Čestje u svojem životu, navlastito prie svete izpovědi i pričesti.

P. Našto su kumovi obvezani?

O. Kumovi su obvezani one, koje na kerštjenju deržahu u pomanjkanju ili kod neharnosti roditeljah u kerštjanskom věrozakonu dobro podučiti. Suprotivno pako jest kumovom zabranjeno věnčati se kako š njimi, tako š njihovimi roditelji; jer je takova ženitba nevaljana zaradi duhovnoga rodstva, koje je cerkva medju ove osobe uvela.

§. 2. Od sakramenta potverdjenja.

P. Što je potverdjenje?

O. Potverdjenje jest sakramenat, u kojem kerštjenoga člověka po svetoj krizmi i božanstvenoj rěči Duh světi u miloštjah objači, da svoju věru stalno izpověda i polag nje žive.

P. Što děluje potverdjenje?

O. Potverdjenje děluje uzraštjaj posvetjujuće miloštje i poděljuje posebnu, da kerštjeni člověk věru stalno izpověda i polag nje žive. Sverhu toga utisne u dušu neizbrišljivi znak; i zato se takodjer potverdjenje nemože čestje, nego jedan put prijeti.

P. Je li potverdjenje za spasenje neuklonljivo potrěbito?

O. Potverdjenje nije za spasenje neuklonljivo potrěbito. Zaradi njegovoga pako dělovanja, neima zapustiti njega prijeti, koi prigodu ima.

P. Tko poděljuje sakramenat potverdjenja?

O. Narednim načinom sami biškupi poděljuju sakramenat potverdjenja.

P. Kakova se iztraživa priprava, kada se potverdjenje prijeti hoće?

O. Za dostojno prijimanje potverdjenja moraju navlastito dorastli u věri i u onom, što se ovoga sakramenta dotiče, dobro ubavištjeni i u stanju miloštje biti; takodjer imaju se po molitvi i drugih dobrih dělih na to pripraviti.

P. Potrěbuju li se takodjer u potverdjenju kumovi?

O. Takodjer u potverdjenju potrěbuju se kumovi. Medju kumom i potverdjenim, kako takodjer ovoga roditeljima zaradi uvedenoga duhovnoga rodstva nemože ženitba obstati.

§. 3. Od presvetoga oltarskoga sakramenta.

P. Što je oltarski sakramenat?

O. Oltarski sakramenat jest najsvetii sakramenat, jest pravo tělo i prava kerv našega gospodina Isukersta pod obličjima kruha i vina.

P. Zašto se ovaj sakramenat zove najsvetii?

O. Oltarski sakramenat zove se *najsvetii;* jer nesamo, kako svi drugi sakramenti, člově-

ka posvetjuje, nego takodjer Isukersta, početnika svake svetosti saderžava.

P. Zašto se ovaj sakramenat zove oltarski sakremenat?

O. Zove se *oltarski* sakramenat; jer se na oltaru čini obratjanje, po kojem Isukerst biva prijestan.

P. Kako se čini obratjanje?

O. Obratjanje čini se, kada misnik u svetoj misi sverhu kruha rěči kerstove: „Ovo jest tělo moje;“ i sverhu vina jednako rěči kerstove: „Ovo jest kupa kervi moje,“ izgovara.

P. Kako i što děluju ove od misnika izrečene rěči?

O. Ove od misnika izrečene rěči polag svemoguće volje kerstove děluju, da kruh nije više kruh nego tělo; vino nije više vino nego kerv Isukerstova, sa svim tim ostaju neproměnjena obličja kruha i vina.

P. Što se razumi po obličjih kruha i vina?

O. Po obličjih kruha i vina razumi se ono, što izvanjski u oltarskom sakramentu u ćute pada, imenito: pogled, boja, tek i miris kruha i vina; što sve neproměnjeno ostaje, akoprem pod ovima obličjima nije više kruh i vino, nego pravo tělo i prava kerv Isukerstova.

P. Kako je tělo i kerv Isukerstova u oltarskom sakramentu?

O. 1-vo. Pod obličjem kruha jest živo tělo Isukerstovo, naslědno takodjer njegova kerv i njegova duša;

2-go. Pod obličjem vina nije samo kerv, nego takodjer tělo Isukerstovo. On jest pod svakom takodjer najmanjom strankom njegovom vas kano Bog i člověk.

P. Što slědi od ovuda?

O. Od ovuda slědi;

1-vo. Da se Isukerstu u presvetom oltarskom sakramentu klanjati imamo;

2-go. Da, koi oltarski sakramenat takodjer samo pod jednim obličjem, ili takodjer samo u jednoj stranki hoštie blaguje, Isukersta svega, to jest, tako njegovo tělo, kako takodjer njegovu kerv prijimlje;

3-tje. Da Isukerst doklam se obličja neskončaju, pod njima vazda prijestan ostaje.

P. Kada je i zašto naredil Isukerst oltarski sakramenat?

O. Isukerst je naredil oltarski sakramenat na poslědnjoj večeri, kada sa svojimi učenici janjca uzkersnoga blagovaše:

1-vo. Za uspoměnu svoje muke i smerti;

2-go. Za hranu dušah věrnih na život věkoviti.

P. Jesmo li dužni oltarski sakramenat prijimati?

O. Dužni smo oltarski sakramenat prijimati; jer je to Isukerst izgovoreno zapovědal; i jer ga je naredil, da se š njim na život věkoviti hranimo.

P. Kada smo dužni oltarski sakramenat prijimati?

O. Polag naredbe cerkvene dužni smo pod

težki grěh oltarski sakramenat najmanje jedan put na godištje, i to u vrěme uzkersno prijimati.

P. Ima li se ovaj sveti sakramenat takodjer još u druga vrěmena prijimati?

O. Ovaj sveti sakramenat ima se takodjer u pogibelji smertnoj prijeti; jer je poputnica k věkovitomu blaženstvu. Jest takodjer želja cerkve, da ga njezini věrni čestje na godištje prijimlju; jer je duhovna jěstvina i hrana duše.

P. U kojoj dobi imaju dětca oltarski sakramenat prijeti?

O. Nitko nemože dobe, kada dětca sveti oltarski sakramenat prijeti imaju, bolje naznačiti, nego roditelji i izpovědnici, koji sverhu toga najbolje suditi i izpitavati mogu, je li dětca slišajuća znanja i slišajuću pripravu posěduju.

P. Koje miloštje dostignemo po dostojnom prijimanju svetoga oltarskoga sakramenta?

O. Miloštje, koje po dostojnom prijimanju svetoga oltarskoga sakramenta dostignemo, jesu slědeće:

1-vo. Posvetjujuća miloštja nesamo se saderžava u nas, nego takodjer umnožava;

2-go. Koji dostojno prijimlju sjedinjuju se s Isukerstom;

3-tje. Oslobodimo se od grěhah odpustljivih;

4-to. Naša duša občuva se od došasnih zalah;

5-to. Zla nasladnost pomanjša se i potuši u nas.

6-to. Otvori nam ulazak na věkoviti život.

P. Tko razděljuje věrnim oltarski sakramenat?

O. Redovnici razděljuju oltarski sakramenat věrnim; oni jesu naredni *razděljitelji* njegovi.

a) **Od priprave za dostojno prijimanje ovoga sakramenta.**

P. Što se ima činiti, kada se sveti oltarski sakramenat dostojno prijeti hoće?

O. Kada se sveti oltarski sakramenat dostojno prijeti hoće, moramo se na to pravo i dobro pripraviti.

P. Kolikostruka jest priprava za dostojno prijimanje svetoga oltarskoga sakramenta?

O. Priprava, koja je za dostojno prijimanje svetoga oltarskoga sakramenta potrěbita, jest dvostruka; jedna se dotiče *duše*, druga *těla*.

P. U čem stoji priprava, koja se duše dotiče?

O. Priprava, koja se duše dotiče, stoji u *čistoći svěsti*, i *u pobožnosti serdca.*

P. Što će reći čistu svěst imati?

O. *Čistu svěst* imati, reći će, barem od svih težkih grěhah prost biti, to jest u stanju posvetjujuće miloštje nahoditi se.

P. Je li veliki grěh sveti oltarski sakramenat prijeti, kada tko još težki grěh na sebi ima?

O. Tko sveti oltarski sakramenat prijimlje, kada znano još težki grěh na sebi ima, čini na novo tako težki grěh, da si svoju odsudu i svoje prokletstvo blaguje, i těla i kervi Isukerstove krivac biva.

P. Što se mora činiti, kada se tko prije prijimanja svetoga oltarskoga sakramenta težkoga grěha krivac poznava?

O. Kada se tko prie prijimanja svetoga oltarskoga sakramenta težkoga grěha krivac poznava, mora se za njega serdčeno pokajati, njega iskerno izpovědati, ter stopram posli zadobljenoga redovničkoga odrěšenja sveti oltarski sakramenat prijeti.

P. U čem stoji pobožnost serdca?

O. Pobožnost serdca stoji:

1-vo. U probudjivanju věre, ufanja i ljubavi;

2-go. U poklanjanju presvetomu oltarskomu sakramentu;

3-tje. U zahvalnom spoměnjanju smerti Isukerstove, na koje uspoměnu On ovaj sakrament jest naredil i prijimati zapovědal;

4-to. U poniznosti i uvižbavanju u drugih kerštjanskih krěpostih, navlastito pako u ljubavi iskernjega.

P. Kako se imamo još više na dostojno prijimanje svetoga oltarskoga sakramenta pripraviti?

O. Imamo se barem u predhodeći večer molitvom, promišljavanjem, čitanjem duhovnih knjigah i uzderžanjem takodjer od dopuštjenih razkošjih pripraviti.

P. Kako se imamo tělesno pripraviti na dostojno prijimanje svetoga oltarskoga sakramenta?

O. Za dostojno prijimanje svetoga oltarskoga sakramenta imamo izvan pogibeljne bolesti:

1-vo. Od dvanaest satih predhodeće noći taštji biti;

2-go. Imamo se u pristojnoj oděći ukazati, i s najvećim naklonom k stolu gospodinovomu pristupiti.

b) **Od onoga, što se o prijimanju svetoga oltarskoga sakramenta činiti ima.**

P. Što se ima činiti, kada se prie pričesti obćinska izpověd moli?

O. Kada se prie pričesti obćinska izpověd moli, ima se još jedan put skrušenje i žalost sverhu svojih grěhah probuditi.

P. Kako se imamo deržati, kada redovnik puku svetu hoštiu kaže?

O. Kada redovnik puku svetu hoštiu kaže, imamo se njoj ponizno pokloniti, u persa udarati, i reći: „Gospodine nisam dostojan, da unideš pod krov moj, nego samo reci rěčju, i ozdraviti će duša moja."

P. Kako se imamo u prijimanju svete hoštie deržati?

O. U prijimanju svete hoštie imamo čedno usta otvoriti, jezik na dolnju ustnu položiti, běli obrus, ako je na ruku, preda se uzeti, zatim svetu hoštiu prijeti, nju nežvakajuć, niti dugo u ustih zaderžavajuć.

P. Zašto se posli pričesti vino okusiti daje?

O. Posli pričesti daje se okusiti vino, da se sveta hoštia tim laglje probavi, i u ustih ne-

prilěpi, ako ništanemanje to u navadi i običaju nije, ima se sveta hoštia jezikom oprostiti, brez potrěbovaja perstah.

c) Od onoga, što se posli svete pričesti činiti ima.

P. Što imamo posli svete pričesti činiti?

O. Posli svete pričesti imamo:

1-vo. Isukerstu zahvaliti na bezkončenoj miloštji, koju nam je po tom ukazal, što se je dostojal k nam dotji;

2-go. Njemu se u poniznosti klanjati;

3-tje. Njemu se prikazati;

4-to. Njega prositi, da bi sa svojom miloštjom u nas neprestano ostal;

5-to. Věru, ufanje i ljubav probuditi, i sve učinjene dobre odluke ponoviti;

6-to. Njemu sve naše tegobe i potrěbe duševne i tělesne napervo doněti.

P. Kako se imamo deržati na dan posli svete pričesti?

O. Na dan posli svete pričesti imamo najpače:

1-vo. Ukloniti neposlenost, i kod kuće provesti vrěme opravljanjem dobrih dělah, čitanjem duhovnih knjigah, i u skupljenosti duha;

2-go. Pohoditi cerkvu, i na molitvi s osobitom pobožnostju bděti;

3-tje. Ugnuti se buki světovnoj, koliko je moguće.

§. 4. Od sakramenta pokore.

Od onoga, što je napervo od ovoga sakramenta znati potrěbito.

P. Što je sveti sakramenat pokore?

O. Sveti sakramenat *pokore* jest sakramenat, u kojem zakoniti redovnik na město Boga grěšniku učinjene posli kerštjenja grěhe odpuštja, ako nje skrušeno i cělovito izpověda, takodjer izbiljnu volju ima poboljšati se, i pravu pokoru činiti.

P. Tko je zakoniti redovnik?

O. Zakoniti redovnik jest onaj, koi je od svojega biškupa na slušanje izpovědi opreděljen.

P. Mogu li se svi grěsi, koji su posli kerštjenja učinjeni, po sakramentu pokore odpustiti?

O. Svi grěsi, ako su takodjer još težji, mogu se po sakramentu pokore odpustiti.

P. Je li sakramenat pokore svim potrěbit?

O. Sakramenat pokore jest svim potrěbit, koji su posli kerštjenja težko sagrěšili.

P. Što dostignemo po sakramentu pokore?

O. Po sakramentu pokore dostignemo: 1) Oproštjenje grěhah; 2) odpuštjenje věkovite pedepse; 3) miloštju božju; 4) pokoj svěsti.

P. Što će reći pravu pokoru činiti?

O. Pravu pokoru činiti, reći će: k Bogu se opet povratiti, od koga smo se po grěhu odvratili, na svoje grěhe merziti, za nje istinito pokajati se, nje izpovědati, za nje zadovoljiti.

P. Što se iztraživa u sakramentu pokore?

O. U sakramentu pokore iztraživa se pet komadah.

P. Kojih je to pet komadah?

O. Pet komadah jest: 1) *izpitavanje svěsti;* 2) *skrušenje;* 3) *izbiljna odluka;* 4) *izpověd;* 5) *zadovoljštjina.*

a) Od izpitavanja svěsti.

P. Što će reći svěst izpitavati?

O. Svěst izpitavati, reći će: natrag promisliti, što smo sagrěšili od najposlědnje izpovědi, ili tja od vrěmena, kada smo grěhe spoznavati počeli.

P. Što imamo u izpitavanju svěsti činiti?

O. U izpitavanju svěsti imamo prie svega drugoga Duha svetoga zazvati, da nas prosvětli i poznati dade, što smo i kako sagrěšili. Zatim se imamo promisliti u obćinskom: jesmo li mišlju, požudom, rěčju ili dělom istim sagrěšili. Moramo se pokraj toga takodjer promisliti sverhu versti i broja težkih grěhah, kako takodjer sverhu okolnostih, koje grěh znamenito povećavaju ili proměnjuju.

U posebnom:

1-vo. Jesmo li protiva deset zapovědih božjih, ili protiva pet zapovědih cerkvenih činili;

2-go. Jesmo li jednoga ili više, vlastitih ili takodjer tudjih grěhah krivci;

3-tje. Jesmo li se u dělih milosrdja prama iskernjemu uvižbavali, ili kakovo drugo dobro, što učiniti dužni biasmo, zaostavili;

4-to. Jesmo li dužnosti našega sttališa izpunili ili ne.

P. Što imamo opaziti u izpitavanju zlih mislih i požudah?

O. U izpitavanju zlih mislih imamo opaziti, jesmo li pokraj povoljnu dopadnost imali; a u požudah, jesmo li privolili, akoprem nije dělo slědilo.

P. Kako se možemo u izpitavanju svěsti broja težkih grěhah spoměnuti?

O. U izpitavanju svěsti možemo se broja težkih grěhah spoměnuti, kada natrag promislimo, jesmo li koji grěh učinili svaki dan, svaki tjedan i svaki měsec, i koliko putah na dan, na tjedan, na měsec.

P. Imamo li u izpitavanju svěsti veliku marljivost uložiti?

O. U izpitavanju svěsti imamo tako veliku marljivost uložiti, kakogod u drugih važnih poslovih.

P. Koji moraju u izpitavanju svěsti osobitu marljivost uložiti?

O. U izpitavanju svěsti moraju osobitu marljivost uložiti oni, koji su se čestje putah lěno ili zlo izpovědali, i koji svěst na rědko izpitavaju.

P. Kada je lěnost u izpitavanju svěsti težki grěh?

O. Lěnost u izpitavanju svěsti jest težki grěh, kada se pogibelji izmetnemo na koji težki grěh zaboraviti. To obćinski biva kod osobah, koje često težko grěše, a rědko izpovědaju se.

b) Od skrušenja.

P. Što je skrušenje?

O. Skrušenje jest merzenje na grěh sverhu svakoga zla i nutarnja bol sverhu uvrědjenja božjega, s izbiljnom odlukom Boga više neuvrědeti.

P. Kakovo mora biti skrušenje?

O. Skrušenje mora biti: 1) *nutarnje;* 2) *sverhunaravno;* 3) *sverhu svega;* 4) *občinsko.*

P. Kako je skrušenje nutarnje?

O. Skrušenje *nutarnje* jest, kada je nesamo u ustih, nego takodjer u serdcu, to će reći: kada grěšnik nesamo rěčmi skrušeno govori, nego se iznutra u serdcu gane.

P. Kako je skrušenje sverhunaravno?

O. Skrušenje *sverhunaravno* jest, kada se grěšnik po miloštji Duha světoga iz sverhunaravnih temeljih na skrušenje gane.

P. Kako je skrušenje samo naravno?

O. Skrušenje *samo naravno* jest, kada se grěšnik iz samo naravnih gibajućih temeljih za grěhe kaje i na nje merzi; jer je n. p. vrěmenitim načinom postal nesrětjan, i u sramotu upal, ili štetu terpěl.

P. Je li samo naravno skrušenje zadostno na zadobitje oproštjenja kod Boga?

O. Samo naravno skrušenje nije zadostno na zadobitje oproštjenja kod Boga.

P. Kada je skrušenje sverhu svega?

O. Skrušenje *sverhu svega* jest, kada je grěšniku većma žal, da je Boga uvrědil, nego da je sve na světu izgubil.

P. Kako je skrušenje obćinsko?

O. Skrušenje *obćinsko* jest, kada se pruža sverhu svih grěhah, nijednoga neiznimljuć.

P. Kolikostruko jest skrušenje sverhunaravno?

O. Skrušenje sverhunaravno jest dvostruko: *izverstno*, i *neizverstno.*

P. Što je skrušenje izverstno?

O. Skrušenje *izverstno* jest sverhunaravna bol i merzenje na grěh, jer smo Boga najvišje dobro, koje sverhu svega ljubimo uvrědili, s izbiljnom odlukom Boga više neuvrěditi.

P. Kako se može skrušenje izverstno probuditi?

O. Skrušenje izverstno može se na slědeći način probuditi:

Moj Bože! kajem se iz svega serdca za sve moje grěhe, i žal mi je najvećma zato; jer sam tebe mojega najljubezniega Boga, najvišje, bezkonćeno dobro, koje sa svim serdcem ljubim, uvrědil. Odlučujem izbilja, da ću s tvojom miloštjom moj život poboljšati, i radje sve, takodjer istu smert preterpiti, nego tebe mojega Boga, najvišje dobro kojim grěhom više uvrěditi. Daj mi miloštju na izpunjenje ove moje odluke. Što od tebe prosim po bezkončenih zaslugah tvoga božanstvenoga sina, našega gospodina i odkupitelja Isukersta.

P. Što se ima činiti, da skrušenje izverstno probudimo?

O. Da skrušenje izverstno probudimo, moramo: 1) od Boga njegovu milośtju za to prositi; 2) dobro promotriti, tko je, koga smo uvrědili; 3) u probudjenju skrušenja čestje uvižbavati se.

P. Kada je člověk dužan skrušenje izverstno probuditi?

O. Člověk je dužan skrušenje izverstno probuditi: 1) kada koji sveti sakramenat prijeti ima, nahodi se pako u stanju nemiloštje i prigode neima izpovědati se; 2) kolikogod putah jest u pogibelji smertnoj.

P. Kada se ima još drugda skrušenje izverstno probuditi?

O. Skrušenje izverstno jest verlo hasnovito probuditi svaki dan, navlastito prie nego se spavati ide.

P. Što děluje skrušenje izverstno?

O. Skrušenje izverstno děluje odpuštjenje svih grěhah kod onih, koji prigode neimaju, ali ništanemanje izbiljnu volju imaju izpovědati se, kako prie moguće bude.

P. Što je skrušenje neizverstno?

O. Skrušenje *neizverstno* jest sverhunaravna bol i merzenje na grěh, ili jer je grěh sam u sebi merzak; ili jer za njim zgubitak neba i věkovita pedepsa pakla slědi, s izbiljnom odlukom Boga više neuvrěditi.

P. Što mora grěšnik, koi skrušenje neizverstno probudjiva još dalje činiti?

O. **Grěšnik, koi skrušenje neizverstno probudjiva, mora se po zaslugah Isukerstovih oproštjenje svojih grěhah ufati, i Boga kano početnika svake pravednosti i svojega vlastitoga opravdanja početi ljubiti.**

P. Kako se može skrušenje neizverstno probuditi?

O. **Skrušenje neizverstno može se na slědeći način probuditi:**

Moj Bože! žal mi je iz svega serdca, da sam te uvrědil. Odurjavam iskerno i zlobim moje grěhe, što zaradi njihove gerdobe, što takodjer, jer sam š njimi nebo izgubil, a pakal zaslužil; i kakogod grěh zlobim i odurjavam: baš tako ljubim od sada pravednost i tebe moj Bože! koi si vrělo i početnik svake pravednosti. Ufam se od tvojega bezkončenoga milosrdja po zaslugah Isukersta, mojega odkupitelja oproštjenje mojih grěhah, i odlučujem zbilja s tvojom miloštjom u naprědak više negrěšiti.

P. Što zadobivamo po skrušenju neizverstnom?

O. **Po skrušenju neizverstnom zadobivamo u izpovědi i s izpovědju takodjer oproštjenje grěhah.**

P. Koje skrušenje ima tersiti se grěšnik probudjivati?

O. **Akoprem je skrušenje neizverstno za**

sveti sakramenat pokore zadostno, ima se ništanemanje grěšnik vazda tersiti skrušenje izverstno probudjivati.

c) Od izbiljne odluke.

P. Što je izbiljna odluka?

O. Izbiljna odluka jest iskerna volja svoj život poboljšati, i više negrěšiti.

P. Na što mora pripravan biti, tko ima iskernu volju poboljšati se?

O. Tko ima iskernu volju poboljšati se, mora pripravan biti:

1-vo. Svim grěhom, kako takodjer bližnjim prigodam i pogibeljim grěšnim uklanjati se;

2-go. Svakomu nagibu na grěh suprotstajati, i svih se na sačuvanje miloštje božje potrěbitih srědstvah prifatiti;

3-tje. Tudje dobro natrag povratiti, smutnju, koju je grěh uzrokoval i štetu, koja je iskernjemu u njegovom poštenju i u njegovih dobrih, ili na koji drugi način zadana, popraviti;

4-to. Svojim neprijateljem i uvrěditeljem od serdca oprostiti;

5-to. Sve dužnosti svojega stališa točno izpuniti.

P. Kojimi srědstvi može grěšnik na izbiljnu odluku poboljšati se dospiti?

O. Grěšnik može na izbiljnu odluku poboljšati se dospiti, ako:

1-vo. Od Boga njegovu miloštju za to prosi;

2-go. Čestje putah pravo promotri cěnu i hasan božanstvene miloštje, koja svako vrě-

menito dobro nadhodi, i suprotivnim načinom štetu takodjer najmanjega grěha, koja šteta jest za dušu veća od svakoga vrěmenitoga zla.

d) Od izpovědi.

P. Što je izpověd?

O. Izpověd jest skrušeno valuvanje, po kojem se grěšnik pred redovnikom na slušanje izpovědi zakonito odredjenim sverhu svojih grěhah tuži, na zadobitje odrěšenja od njega.

P. Kakova ima biti izpověd?

O. Izpověd ima biti: 1) *ponizna*; 2) *cělovita*.

P. Kako je izpověd ponizna?

O. Izpověd je *ponizna*, kada se grěšnik s pravim skrušenjem i velikom svojom zastidnostju pred izpovědnikom tuži, svako nepotrěbito izpričanje ostavi, i njegovoj odsudi tako podverže, kako se krivac odsudi svojega sudca podverći ima.

P. Kako je izpověd cělovita?

O. Izpověd je *cělovita*, kada se grěšnik sverhu svih svojih još neizpovědanih grěhah pred izpovědnikom točno, iskerno i brez sakrivanja tuži, kako se posli marljivoga izpitavanja svěsti krivac poznava.

P. Kako je izpověd točna, iskerna i brez sakrivanja?

O. Izpověd je *točna*, *iskerna i brez sakrivanja*, kada:

1-vo. Grěšnik tako broj svih težkih grěhah, nijednoga nezamučavši: kako takodjer

okolovštjine, koje grěh ili znamenito povećavaju, ili verst njegovu proměnjuju uprav pověda. Ništanemanje neima osobe, s kojimi je grěšil, nikad imenovati, ter ima se paziti, da štogod nereče, što je poštenju iskernjega škodljivo;

2-go. Kada ono, što je od svojih grěhah stanovito kano stanovito, a što je dvojno kano dvojno izpověda.

P. Je li izpověd valjana, kada grěšnik iz straha ili stidi na izpovědi težki grěh zamuči?

O. Kada grěšnik iz straha ili stidi na izpovědi težki grěh zamuči, nesamo je njegova izpověd nevaljana, nego takvi grěšnik učini još jedan novi i težki grěh, koim sakramenat pokore odsvetjuje.

P. Što mora činiti grěšnik, koi je na izpovědi težki grěh odlučeno, ili iz pedepsljive lěnosti zamučal?

O. Grěšnik, koi je na izpovědi težki grěh odlučeno, ili iz pedepsljive lěnosti zamučal, mora nesamo zamučani grěh izpovědati; nego se takodjer obtužiti:

1-vo. Na koliko je izpovědih ovaj grěh zamučal;

2-go. Mora nesamo sve izpovědi, koje je posli zamučanoga grěha opravil, i u kojih se od težkih grěhah obtužil; nego takodjer onu istu izpověd, u kojoj je težki grěh zemučal, cělovito opetovati, ako je u ovoj izpovědi takodjer druge težke grěhe izpovědal;

3-tje. Mora izpovědati, je li i koliko pu-

tah u takovom stanju presveti oltarski sakramenat prijel, i je li to takodjér u vrěme uzkersno učinil;

4-to. Mora kazati, je li takodjér druge svete sakramente u ovom stanju prijel.

P. Što ima činiti grěšnik, koi je težki grěh na izpovědi ili iz neznanosti, ili iz zaboravnosti zamučal?

O. Grěšnik, koi je težki grěh na izpovědi ili iz neznanosti, ili iz zaboravnosti zamučal, mora zamučani grěh u bližnjoj izpovědi izpovědati, ako to odmah posli ove izpovědi i još prie svete pričesti, brez smutnje, učiniti nemože.

P. Imamo li uzrok na izpovědi stiditi se ili bojati?

O. Neimamo uzroka na izpovědi stiditi se ili bojati:

1-vo. Jer se nismo stidili pred Bogom, koi sve vidi grěšiti; i jer se nismo bojali, da će nas On na věke odsuditi;

2-go. Jer je bolje svoje grěhe izpovědniku u otajno izpovědati, nego li u grěsih nemirno živiti, nesrětjno umrěti, i na poslědnjem sudu zaradi njih pred svim světom na sramotu biti;

3-tje. Jer izpovědnik isti svoje vlastite slabosti poznaje, i zato nad grěšnikom požalenje nositi uzrok ima;]

4-to. Jer je izpovědnik pod težki grěh, i pod najoštrie vrěmenite i věkovite pedepse na šutenje zavezan.

P. Kako ima grěšnik na izpovědi govoriti?

O. Grěšnik ima:

1-vo. Na izpovědi vazda bistro, i koliko je moguće čednimi rěčmi govoriti;

2-go. Ima govoriti, da ga samo izpovědnik, ne pako takodjer okolo stojeći čuju.

P. Jesmo li dužni takodjér grěhe odpustljive izpovědati?

O. Grěhe odpustljive nismo dužni izpovědati; ništanemanje to je verlo hasnovito, i světuje se.

P. Imamo li se čestje izpovědati?

O. Imamo se čestje izpovědati;

1-vo. Jer čestje grěšimo; i jer je pogibeljno dugo odvlačiti pomirenje s Bogom;

2-go. Jer čestje izpovědanje čuva od pogibeljih i prigodah grěšnih, i objačuje dušu u miloštji božjoj;

3-tje. Jer čestje izpovědanje čistoću i nježnost svěsti verlo povećava.

P. U kojoj dobi dužna su dětca izpovědati se?

O. Dětca dužna su izpovědati se poklam u godištja razbora dojdu, i u stanju jesu dobro od zla razlučiti.

P. Što se čini prie, nego se svoji grěsi počmu izpovědati?

O. Prie, nego se svoji grěsi počmu izpovědati, kljekne se, učini se sveti križ, i rekne se ipovědniku:

P r o s i m v a s, O t č e d u h o v n i ! z a s v e t i b l a g o s l o v, d a m o j e g r ě h e p r a v o i c ě l o v i t o i z p o v ě d a t i m o g u.

P. Što se ima činiti, poklam smo od izpovědnika blagoslov zadobili?

O. Poklam smo od izpovědnika blagoslov zadobili, moli se, ako vrěme i okolnosti dopuste, *občinska izpověd.* Ona glasi ovako:

Ja nevoljni grěšnik izpovědam se Bogu svemogućemu, blaženoj Marii vazda děvici, svim svetim i vam, Otče duhovni! na města Boga, da sam od moje najposlědnje izpovědi, koju sam (*ovdě se vrěme najposlědnje izpovědi imenuje*) učinil, često i mnogo sagrěšil mišlju, rěčju i dělom. Posebno pako tužim se, da sam: *)

P. Kako se izpověd zaključava?

O. Izpověd zaključava se slědećimi rěčmi:

Za ove, i sve druge moje grěhe znane i neznane, koje sam učinil, ili uzrok bil, da su je drugi učinili, kajem se iz svega serdca i žal mi je najvećma zato; jer sam s njimi Boga najvišje i najljubeznie dobro uvrědil. Obetjujem izbiljja, da ne ću više grěšiti, i da ću svakoj prigodi grěšnoj uklanjati se. Prosim vas, Otče duhovni! za redovničko odrěšenje, i spasonosnu pokoru.

---

*) Ovdě se počmu svoji grěsi izpovědati polag gori pripisanoga načina, i kako se tko pred Bogom krivac poznava.

e) Od zadovoljštjine.

P. Što se razumi po zadovoljštjini, koja se u svetom sakramentu pokore iztraživa?

O. Po zadovoljštjini, koja se u svetom sakramentu pokore iztraživa, razume se děla pokore, koja redovnik grěšniku na pokoru za izpovědane grěhe nalaže.

P. Zašto se nalažu děla pokore za izpovědane grěhe?

O. Nalažu se děla pokore za izpovědane grěhe:

1-vo. Da se Bogu koje nadoměštjenje učini za nepravice, koje su mu po grěhu zadane;

2-go. Da se grěšnik po dělih pokore grěhu na sebi istom osveti;

3-tje. Da se grěšniku zaslužene vrěmenite pedepse odpuste;

4-to. Da grěšnik u naprědak opaznii bude, i tako lahko negrěši.

P. Može li člověk uvrědjenomu Bogu zadovoljiti?

O. Člověk vlastitom moćom nemože na nijedan način uvrědjenomu Bogu zadovoljiti; zadovoljštjine bo ljudih nemogu se uvrědjenju bezkončenoga božanstvenoga Veličanstva nikada izjednačiti. Ništanemanje děla pokore koja redovnik posli izpovědi nalaže, i takodjer ona, u kojih se skrušeni grěšnik sam svojvoljno uvižbava, zadobiju svoju cěnu od bezkončene zadovoljštjine Isukerstove.

P. Zašto su dužni grěšnici Bogu još zadovoljiti, poklam je Kerst za grěhe zadovoljil?

O. Grěšnici su takodjer još dužni Bogu zadovoljiti, poklam je Kerst za grěhe zadovoljil:

1-vo. Jer, koji hoćeju zadovoljstjine kerstove dělnici postati, skupno dělovati, i sami toliko činiti moraju, koliko mogu, da nepravde, koje su Bogu počinili, poprave;

2-go. Jer Bog grěšnike, kojim krivicu grěhah opraštja, i věkovitu pedepsu odpuštja, takodjer često još vrěmenito pedepsava.

P. Je li zadovoljštjina potrěbiti komad sakramenta pokore?

O. Zadovoljštjina je tako potrěbiti komad sakramenta pokore, da izvan dogodjaja nemogućnosti nju izveršiti, sakramenat pokore ne bi bil cělovit.

P. Koja se děla nalažu u sakramentu pokore?

O. Molitva, post, lemozina, takodjer druga děla pokore, koja su veličini i naravi grěhah priměrena, nalažu se grěšniku za pokoru.

P. Kako se ima naložėna pokora opraviti?

O. Naložena pokora ima se opraviti:

1-vo. Poniznim serdcem;

2-go. Věrno, kako je naložena;

3-tje. Brez odvlačenja, kako je prie moguće.

P. Možemo li i moramo li Bogu takodjer još drugimi, nego samo naloženimi děli pokore, zadovoljivati?

O. Možemo i moramo Bogu takodjer još drugimi dobrimi děli zadovoljivati:

1-vo. Jer izpovědnik zaradi naše slabosti, ili iz drugih shodnih uzrokah grěhom točno priměrene pedepse vazda nenalaže; naslědno još štogod grěšniku pomersiti ostaje;

2-go. Jer polag zapovědi kerstove dostojni plod pokore donositi imamo.

P. Koja su to děla, kojimi takodjer izvan naložene pokore, zadovoljivati možemo?

O. Děla, kojimi Bogu za grěhe takodjer, izvan naložene pokore, zadovoljivati možemo, jesu s veće strane:

1-vo. Molitva, post, lemozina;

2-go. Druga dobra děla, koja iz ove naměre dobrovoljno opravljamo;

3-tje. Nevolje i suprotivštjine, koje sverhu nas dojdu, koje usterpljivo i u duhu pokore podnosimo.

P. Ima li još koje drugo srědstvo za vrěmenite pedepse zadovoljiti?

O. Proštjenja jesu takodjer srědstvo za vrěmenite pedepse zadovoljiti.

Nadometak od Proštjenja.

P. Što je proštjenje?

O. Proštjenje jest odpuštjenje vrěmenitih pedepsah, koje bi posli oproštjene krivinje grěhah u sadašnjem životu ili posli smerti terpiti imali.

P. Što moraju kerštjani katolici od proštjenja věrovati?

O. Kerštjani katolici moraju od proštjenja věrovati:

1-vo. Da je prava cerkva od Isukersta oblast zadobila dèliti proštjenja;

2-go. Da je verlo hasnovito uděljena od cerkve proštjenja dobiti.

P. Tko ima u pravoj cerkvi oblast dèliti proštjenja?

O. U cěloj cerkvi sam rimski papa ima oblast děliti proštjenja. Biškupi pako imaju oblast dati proštjenja u svojih kotarih, i to polag stanovitih od cerkve učinjenih pripisah.

P. Ima li više nego jedna verst proštjenja?

O. Ima *proštjenjih podpunih*, ima takodjer takovih, koja *nisu podpuna.*

P. Što je proštjenje podpuno?

O. Proštjenje *podpuno* jest odpuštjenje svih vrěmenitih pedepsah, koje je grěšnik zaslužil.

P. Što je proštjenje, koje nije podpuno?

O. Proštjenje, koje *nije podpuno* jest ono, po kojem se neodpuštjaju sve vrěmenite pedepse, nego samo někoja strana istih. Takova su proštjenja od četerdeset danah, od jedne ili više godinah.

P. U čem se temelje proštjenja?

O. Proštjenja temelje se u blagu cerkve, koje stoji u bezkončenih zaslugah Isukerstovih, u zaslugah preblažene děvice Marie i ostalih svetih. Ove nam prisvojava cerkva u děljenju proštjenja.

P. Neoslobadja li nas cerkva po proštjenju od dužnosti za grěhe zadovoljiti?

O. Cerkva po proštjenju neoslobadja nas sasvim od dužnosti za grěhe zadovoljiti. Ona hoće samo:

1-vo. U nas duh pokore probuditi, i revnost naplatiti, kojom děla pokore opravljamo;

2-go. Našoj slabosti i nemogućnosti u pomoć dojti, koja nas kadkada izvan stanja postave Bogu, kako bi morali, zadovoljiti.

P. Što se nadalje još iztraživa na zadobljenje proštjenja?

O. Na zadobljenje proštjenja iztraživa se:

1-vo. Da smo u stanju miloštje;

2-go. Da pripisane zaporke izpunimo.

P. Mogu li proštjenja takodjer dušam u čistilišću u pomoć dojti?

O. Proštjenja mogu takodjer dušam u čistilišću umoljivim načinom u pomoć dojti, ako su takodjer na to podana. Tada pako morajn živući pripisana od cerkve na zadobljenje proštjenja dobra děla Bogu za mertve prikazati.

P. Što je proštjenje Jubilejsko iliti svetoga godištja?

O. Proštjenje *Jubilejsko* iliti *svetoga godištja* jest podpuno proštjenje, koje rimski papa u někojih okolnostjah i vrěmenih s osobitimi prednostjami i zaporkami děliti običaje.

§. 5. Od sakramenta najposlědnjega pomazanja.

P. Što je najposlědnje pomazanje?

O. *Najposlědnje pomazanje* jest sakramenat, u kojem bolestnik po mazanju sa svetim uljem i po pripisanoj molitvi redovnika prijimlje miloštju za blago duše i čestje takodjer těla.

P. Zašto se ovaj sakramenat zove najposlědnje pomazanje?

O. Ovaj sakramenat zove se *najposlědnje pomazanje;* jer se medju svimi svetimi mazanji, koja je gospodin, naš spasitelj svojoj cerkvi zapovědal, najposlie pružati ima.

P. Komu se ima najposlědnje pomazanje poděliti?

O: Najposlědnje pomazanje ima se samo onim poděliti, koji su pogibeljno bolestni.

P: Kada se ima bolestnikom najposlědnje pomazanje poděliti?

O. Najposlědnje pomazanje ima se bolestnikom poděliti, ako je drugačie moguće, doklam su još pri podpunom razumu.

P. Što děluje najposlědnje pomazanje?

O. Najposlědnje pomazanje děluje:

1-vo. Uzraštjaj posvetjujuće milioštje;

2-go. Odpuštjenje grěhah odpustljivih i takodjer onih težkih grěhah, koje bolestnik iz nepedepsljive zaboravnosti ili nemogućnosti izpovědal nije.

3-tje. Oslobodjenje od zlih poslědkov grěhah i njihovih ostankov;

4-to. Jakost za napadanju i napastovanju djavalskomu odoliti;

5-to. Pomoć protiva savišjoj stiski zbog približajuće se smerti i predstojećega suda;

6-to. Takodjer čestje tělesno zdravje, kada je za spasenje duše hasnovito.

P. Kako se ima bolestnik za najposlědnje pomazanje pripraviti?

O. Bolestnik ima se za najposlědnje pomazanje pripraviti sa živom věrom i tverdim uzdanjem u Bogá, sa svim predanjem u božanstvenu volju. Prie svega pako ima se po svetoj izpovědi u stanje miloštje postaviti, ili ako se nemože izpovědati, pravo skrušenje i žalost sverhu svojih grěhah probuditi.

P. Koliko putah može bolestnik najposlědnje pomazanje prijeti?

O. Bolestnik smie najposlědnje pomazanje toliko putah prijeti, koliko putah očituje se na njem nova pogibelj smerti.

P. Tko može najposlědnje pomazanje razděljivati?

O. Najposlědnje pomazanje nemože nitko razděljivati, nego redovnik cerkveni; navlastito to je dužnost župnikova.

P. Je li najposlědnje pomazanje za spasenje potrěbito?

O. Najposlědnje pomazanje nije neuklonjivo za spasenje potrěbito. Sa svim tim neima bolestnik zapustiti njega prijeti, i to zaradi mnogih miloštjah, koje po njem dostigne.

§. 6. Od sakramenta redovničtva.

P. Što je sakramenat redovničtva u obćinskom?

P. Sakramenat redovničtva u obćinskom jest sakramenat, po kojem se onim, koi se službi cerkvenoj predaju, duhovna oblast i po-

sebna miloštja podaje, da stanovite časti cerkvene na slavu božju i spasenje dušah zakonito i sveto opravljaju.

P. Što je sakramenat redovničtva u posebnom?

O. Sakramenat redovničtva u posebnom jest sakramenat, po kojem se na misničtvo posvetjenim oblast podaje tako u pravo tělo Isukerstovo, kako takodjer u duhovno, koje su věrni.

P. *U čem stoji ta oblast misničtva?*

O. Oblast misničtva stoji u tom, da:

1-vo. Misnici kruh i vino u pravo tělo i u pravu kerv našega gospodina Isukersta obratiti, i njega Otcu nebeskomu prikazati mogu;

2-go. Da věrnim grěhe odpustiti, ili uzderžati mogu.

P. Tko može redovnike posvetjivati?

O. Sami biškupi mogu redovnike posvetjivati.

P. Kakvi imaju biti, koji redovničtvo prijimlju?

O. Koji redovničtvo prijimlju imaju najpače potrěbite znanosti posědovati, i zaradi svojega krěpostnoga življenja u dobrom glasu stati.

P. Što děluje sakramenat redovničtva?

O. Sakramenat redovničtva děluje:

1-vo. Pokraj uzraštjaja posvětjujuće miloštje takodjer posebnu miloštju, po kojoj posvetjene osobe bivaju verstne i prikladne na zakonito opravljanje svoje službe cerkvene, i pristojno razděljivanje sakramentov.

2-go. Utisne neizbrišljivi znak posvetjenim, po kojem se od drugih vèrnih razlučuju, i na službu božju vlastito predaju. Zato se redovničtvo nemože čestje, nego jedan put prijeti.

P. Je li sakramenat redovničtva potrèbit?

O. Sakramenat redovničtva nije jedinim osobam potrèbit, ali je za cèlu cerkvu.

§. 7. Od sakramenta ženitbe.

P. Što je sakramenat ženitbe?

O. Sakramenat *ženitbe* jest nerazvežljiv i savez, po kojem se dvè proste kerštjanske osobe, muž i žena zakonito medju sobom vènčaju; jest sakramenat, po kojem Bog njima miloštju podaje, da u svojem ženitbenom stališu tja do smerti bogoljubno obstoje, i svoju dètcu kerštjanski odhrane.

P. Kako naziva Paval apostol ovaj sakramenat?

O. Paval apostol naziva ovaj sakramenat: „*velikim sakramentom u Kerstu i u cerkvi;*“ jer predočiva duhovno ujedinjenje Kersta sa svojom cerkvom.

P. Zašto je stališ ženitbeni naredjen?

O. Stališ ženitbeni jest naredjen:

1-vo. Za razplodjivanje naroda človèčanskoga;

2-go. Za obćinsku i uzaimnu pomoć oženjenih;

3-tje. Za srèdstvo protiva neurednom poželjenju putenom.

P. Je li stališ ženitbeni potrěbit?

O. Stališ ženitbeni jest u obćinskom za razplodjivanje naroda človečanskoga potrěbit, ali nije za svakoga člověka posebno; stališ bo neženitbe jest za jedine osobe izverstnii.

P. Što děluje sakramenat ženitbe?

O. Sakramenat ženitbe děluje pokraj uzraštjaja posvetjujuće miloštje, ovu posebnu;

1-vo. Da oženjeni medju sobom tja do smerti pobožno živu;

2-go. Da svoju dětcu u strahu božjem odhrane.

P. Sto iztraživa cerkva od osobah, koje u stališ ženitbeni stupljaju?

O. Cerkva iztraživa od osobah, koje u stališ ženitbeni stupljaju:

1-vo. Da nije medju njima nikakove zaprěke;

2-go. Da iz takovih sverhah u ovaj stališ stupe, koje su naredjenju priměrene;

3-tje. Da takodjer u strahu božjem čistom svěstju u ovaj stališ ulizu, i zato prie k svetoj izpovědi i pričesti idu.

P. Što moraja činiti, koji u stališ ženitbeni stupljaju?

O. Koji u stališ ženitbeni stupljaju, moraju si ženitbenu věrnost, posli predhodećega trojega navěstjenja, u nazočnosti dviuh svědokah pred svojim vlastitim župnikom obetjati, i blagosloviti se dati.

P. Koje su dužnosti pramne oženjenih?

O. Dužnosti *pramne* oženjenih jesu:

1-vo. Da mirovno i kerštjanski medju sobom živu;

2-go. Da muž svoju ženu kako svoje vlastito tělo ljubi, hrani i brani; žena pako mužu u shodnih stvarjah poslušna budę;

3-tje. Da jedan drugoga u nevoljah neostavi, nego obadva věrno tja do smerti zajedno ostanu.

P. Koje su dužnosti oženjenih prama svojoj dětci?

O. Dužnosti oženjenih prama svojoj dětci jesu; da nju kerštjanski odhrane, za njihovo věkovito i vrěmenito dobro brine se.

PETO POGLAVJE

OD KERŠTJANSKE PRAVEDNOSTI.

P. Što je kerštjanska pravednost?

O. Kerštjanska *pravednost* jest: uklanjati se zlu, i činiti dobro.

Perva strana kerštjanske pravednosti: *„uklanjaj se zlu.“*

P. Koja je perva strana kerštjanske pravednosti?

O. Perva strana kerštjanske pravednosti jest: *uklanjaj se zlu.*

P. Što je zlo?

O. Pravo i jedino zlo jest *grěh.*

P. Što je grěh u obćinskom?

O. Grěh u obćinskom jest povoljno prestupljenje božanstvene zapovědi.

P. Kolikostruki jest grěh?

O. Grěh jest dvostruki: 1) grěh *iztočni*; 2) grěh *tvorni.*

§. 1. Od grěha iztočnoga.

P. Što je grěh iztočni?

O. Grěh iztočni jest onaj grěh, kojega Adam u raju zemaljskom i mi u Adamu učinismo, i kojega od njega podědovismo.

P. Odkuda ima grěh iztočni svoje ime?

O. Grěh iztočni ima svoje ime od ovuda; jer ljudi, koji od Adama izlaze, ovaj grěh dědové; i njegove pedepse i zle poslědke podnašati imaju.

P. Koje su pedepse i zli poslědki grěha iztočnoga?

O. Pedepse i zli poslědki grěha iztočnoga jesu: zgubitak posvetjujuće miloštje, smert, nagnutje na zlo, odvernutje od dobra, mnoge težkoće i nevolje.

P. Je li preblažena děvica Maria takodjer grěh Adamov podědovila?

O. Cerkva istom nije ništa odlučila sverhu toga kanoti članka věre. Ništanemanje odobrava kano pobožno mnenje, da je Maria, mati božja, brez grěha iztočnoga začeta; dapače zabranjuje protivno učiti; štuje presvetačno svetkovinu njezinoga začetja, i podala je na nju velika proštjenja.

§. 2. Od grěha tvornoga i njegovih verstih.

P. Što je grěh tvorni?

O. Grěh *tvorni* jest prestupljenje božanstvene zapovědi, koje grěšnik isti povoljno učini.

P. Kako se još više zove grěh tvorni?

O. Grěh tvorni zove se takodjer grěh *osobni*, na različnost grěha iztočnoga, kojega adamovi potomci u osobi nisu učinili.

P. Kako se učini grěh tvorni iliti osobni?

O. Grěh tvorni iliti osobni učini se s miš-

lju, rěčju i dělom, ili ostavljenjem onoga, što smo činiti dužni.

P. Kakova je razlika medju tvornimi grěsi?

O. Razlika medju tvornimi grěsi jest ova; da někoji grěsi jesu težki iliti *smertni:* drugi pako maleni iliti *odpustljivi.*

P. Ima li se još koja razlika grěha biližiti?

O. Ima se još ova razlika biližiti; to jest, medju *vlastitimi* i *tudjimi* grěsi.

P. Koji su vlastiti grěsi?

O. *Vlastiti* grěsi jesu, koje sami učinimo?

P. Koji su tudji grěsi?

O. *Tudji* grěsi jesu, koje istom sami neučinimo, ali kojih krivci bivamo, kada druge na nje navodimo, ili je neprepréčimo, bivši to dužni učiniti ili u stanju.

P. Što je grěh smertni?

O. Grěh *smertni* jest težko prestupljenje božanstvene zapovědi.

P. Što škodi grěh smertni?

O. Po grěhu smertnom duša mentuje se duhovnoga života, to jest, posvetjujuće miloštje božje, člověk biva neprijatelj božji i věkovite smerti krivac.

P. Što zovemo grěhe odpustljive?

O. Grěhe *odpustljive* zovemo malena prestupljenja božanstvene zapovědi.

P. Neimamo li zato, jer su grěsi odpustljivi malena prestupljenja, marljivost uložiti, da im se uklonimo?

O. Akoprem su grěsi odpustljivi samo malena prestupljenja, imamo sa svim tim svaku moguću marljivost uložiti, da im se uklonimo:

1-vo. Jer grěsi odpustljivi, mogu još manji biti, sa svim tim vazda su uvrědjenja božja;

2-go. Jer pripravni biti imamo radje sve terpěti, nego Boga takodjer najmanjim grěhom uvrěditi;

3-tje. Jer grěsi odpustljivi premako grěšnika posvetjujuće miloštje nementuju, ništanemanje podavanje drugih dělotvornih miloštjah božjih preprěčuju, i tako grěšnika malo po malo na veće, i teže grěhe navode.

P. Koje su različite versti tvornih grěhah?

O. Različite versti tvornih grěhah jesu:

1-vo. Sedam poglavitih grěhah;
2-go. Šest grěhah protiva Duhu svetomu;
3-tje. Četiri u nebo vapijuća grěha;
4-to. Devet tudjih grěhah.

a) Od sedam poglavitih grěhah.

P. Kojih je sedam poglavitih grěhah?

O. Sedam poglavitih grěhah jest slědećih;

1-vo. Oholost;
2-go. Lakomost;
3-tje. Bludnost;
4-to. Nenavidost;
5-to. Prožderlost;
6-to. Serditost;
7-mo. Duhovna lěnost.

P. Zašto se ovi grěsi zovu poglaviti grěsi?

O. Ovi grěsi zovu se *poglaviti* grěsi; jer je svaki od njih, tako reći, glava iliti vrělo mnogih drugih, koji odavle izlaze.

P. Što je oholost?

O. Oholost jest savišje preštimavanje samoga sebe, i neuredna požuda za pervinom.

P. Što izlazi iz oholosti?

O. Iz oholosti izlazi prekoredno svojljúbstvo, pohlepnost za slavom i poštenjem, hvastanje, pogerdjivanje Boga, věrozakona, cerkve i iskernjega, razdvojnost, pretiravanje i svadja, tverdoglavost, neposluh, licuměrstvo, poluvěrstvo.

P. Što je lakomost?

O. Lakomost jest neuměrna požuda za blagom i bogatstvom.

P. Što izlazi iz lakomosti?

O. Iz lakomosti izlazi nemir, lukavština i prevara, nepravednost, izdajstvo, krivokletva, nemilostivost, otverdnutje serdca.

P. Što je bludnost?

O. Bludnost jest neuredna požuda za putenom nasladnostju.

P. Što izlazi iz bludnosti?

O. Iz bludnosti izlazi slěpota uma, odvišja želja vrěmenitoga života, zaboravnost na Boga, smert i buduči sud, zdvojnost věkovito blaženstvo dostignuti.

P. Što je nenavidost?

O. Nenavidost jest žalost sverhu dobra iskernjega, kano da je našemu vlastitomu dobru škodljivo.

P. Što izlazi iz nenavidosti?

O. Iz nenavidosti izlazi potvaranje, ozloglašenje, krivo sudenje, zloba proti iskernje-

mu, radost sverhu njegovoga zla, žalost sverhu njegovoga dobra.

P. Što je prožderlost?

O. Prožderlost jest neuredna zelja za jělom i pitjem, i neuměrno potrěbovanje jěstvine i pitja.

P. Što izlazi iz prožderlosti?

O. Iz prožderlosti izlazi razpuštjenost u deržanju i vladanju, svadja, nesramežljivost, nečistoća, razsipanje vrěmena i imětka, pokvarenje zdravja, i oslabenje moćih duševnih.

P. Što je serditost?

O. Serditost jest neuredna ljutina serdca, i želja osvetiti se.

P. Što izlazi iz serditosti?

O. Iz serditosti izlazi zloba, burkanje serdca, zlovolja, ruženje, psovanje i kletva, umorstvo i ubojstvo.

P. Što je duhovna lěnost?

O. Duhovna lěnost jest grustenje i gerstanje u stvarjah, koje se Boga i našega duševnoga spasenja dotiču.

P. Što izlazi iz duhovne lěnosti?

O. Iz duhovne lěnosti izlazi nemarnost za službom božjom, zapuštjenje potrěbitih na dostignutje božanstvene miloštje i věkovitoga blaženstva srědstvah, tuga, maloserdčnost, nepokora, zdvojnost.

b) Od šest grěhah protiva Duhu svetomu.

P. Kojih je šest grěhah protiva Duhu sv.?

O. Šest grěhah protiva Duhu svetomu jest:

1-vo. Prcuzetno ufajući se u milosrdje božje grěšiti;

2-go. Na milošt́ji božjoj zdvojiti;

3-t́je. Prepoznanoj kerštjanskoj istini odupriti se;

4-to. Svojemu iskernjemu božanstvenu milošt́ju nenaviditi, i njega zaradi toga pozlobiti;

5-to. Protiva spasonosnim opoměnam otverdnuto serdce imati;

6-to. U nepokori odlučeno obstati.

Ovi grěsi težko ili baš nikada, niti u ovom niti u drugom životu odpušt́jaju se.

P. Što će reći protiva Duhu sv. grěšiti?

O: Protiva *Duhu svetomu grěšiti*, reći će: dobrostivost i milošt́ju božju, koja se Duhu svetomu, kano vrělu svakoga dobra posebi prisvojava, s odlučenom zloćudnoštju i pogerdjivanjem odbaciti?

P. Zašto se veli, da grěsi protiva Duhu svetomu težko ili baš nikada, niti u ovom niti u onom životu odpuštjaju se?

O. Veli se, da *grěsi protiva Duha svetomu težko ili baš nikada, niti u ovom niti u onom životu odpustjaju se;* jer obćinski takvi grěšnik tja do sverhe sa zloćudnostju i pogerdjivanjem srědstva spasenja od sebe odbacuje.

c) Od četirih u nebo vapijuća grěha.

P. Koja su četiri u nebo vapijuća grěha?

O. Četiri u nebo vapijuča grěha jesu:

1-vo. Odlučeno ubojstvo;

2-go. Němi iliti sodomitanski grěh;

3-tje. Pretiskavanje ubogih, udovicah i sirotah;

4-to. Kada zasluženu platju poslenikom i nadničarom zaderžavamo i ustězemo.

P. Zašto se ova četiri grěha zovu u nebo vapijući grěsi?

O. Ova četiri grěha zovu se u nebo vapijući grěsi:

1-vo. Jer se od svakoga njih u svetom pismu, kada je govor, odperto veli, da u nebo za *osvetom* vapiju;

2-go. Jer pravdu božanstvenu sasvim osobito na pedepsavanje giblju.

d) Od devet tudjih grěhah.

P. Kojih je devet tudjih grěhah?

O. Devet tudjih grěhah jest:

1-vo. Na grěh světovati;
2-go. Drugim zapovědati, da grěše;
3-tje. U tudji grěh privoliti;
4-to. Druge na grěh podticati;
5-to. Tudji grěh hvaliti;
6-to. Na grěh mučati;
7-mo. Grěh nepedepsati:
8-mo. U njem děl imati;
9-to. Njega braniti.

P. Kako postajemo tudjih grěhah krivci?

O. Postajemo tudjih grěhah krivci, kada smo uzrok, da je drugi učine, ili barem neostave.

P. Zašto smo obvezani zlo preprěčiti, kada možemo?

O. Obvezani smo zlo preprěčiti, kada možemo: 1) iz dužne ljubavi prama Bogu, koi se

grěhom uvrědjuje; 2) iz ljubavi iskernjega, koi grěšeć sebi škodi; 3) takodjer prečesto iz dužnosti našega stališa.

Druga strana kerštjanske pravednosti: *čini dobro.*

P. Koja je druga strana kerštjanske pravednosti?

O. Druga strana kerštjanske pravednosti jest: *čini dobro.*

P. Što je dobro?

O. Dobro jest, što je božanstvenoj zapovědi priměreno.

P. Što je priměreno božanstvenoj zapovědi?

O. Božanstvenoj zapovědi priměrene su krěposti i dobra děla.

P. Što je kerštjanska krěpost u obćinskom?

O. Kerštjanska krěpost u obćinskom jest dar, kojega Bog u dušu s posvetjujućom miloštjom uliva, da volju člověčju na takova činjenja verstnu i nagnjenu učini, koja su zapovědi Isukerstovoj priměrena, i života věkovitoga vrědna.

P. Ima li više verstih krěpostih, u kojih se kerštjanin uvižbavati mora?

O. Ima više verstih krěpostih, u kojih se kerštjanin uvižbavati mora; ima *bogoslovnih* i *ćudorednih krěpostih.*

§. 1. Od bogoslovnih krěpostih.

P. Što su bogoslovne krěposti?

O. Bogoslovne krěposti jesu, koje Boga za izravni gibajući temelj imaju.

P. Koje su bogoslovne krěposti?

O. Věra, ufanje i *ljubav* jesu tri bogoslovne krěposti.

P. Je li člověk dužan u tih trih bogoslovnih krěpostjah uvižbavati se?

O. Člověk je dužan u trih bogoslovnih krěpostjah uvižbavati se.

P. Kada je člověk navlastito dužan u trih bogoslovnih krěpostjah uvižbavati se?

O. Člověk je dužan pod smertni grěh u trih bogoslovnih krěpostjah uvižbavati se:

1-vo. Kako prie k razboru dojde;

2-go. Čestje u svojem životu;

3-tje. U vrěme usilne napasti protiva ovim krěpostjam;

4-to. U pogibelji života i na smertnoj postelji.

P. Kako se može věra probuditi?

O. Věra može se slědećim načinom probuditi:

Věrujem u te, pravi trojedini Bože: Otče, Sine, i Duše sveti, koi si sve stvoril, koi sve uzderžiš i vladaš, koi dobro naplatjivaš a zlo pedepsavaš. Věrujem, da je sin božji člověkom postal, i za naše spasenje na križu umerl; i da nas Duh sveti po svojih miloštjah posvetjiva. Věrujem i izpovědam sve, što si ti, o Bože! objavil, što je Isukerst učil, što su apostoli pripovědali, i što nam sveta rimska katoličanska cerkva za věro-

vati predstavljá. To sve věrujem, jer si ti, o Bože! objavil, koi si věkovita i bezkončena istina i mudrost, koja niti prevariti, niti prevarena biti može.

P. Kako se može ufanje probuditi?

O. Ufanje može se na slědeći način probuditi:

Ufam se i uzdajem u tvoju bezkončenu dobrotu i miloserdje, o Bože! da ćeš mi po bezkončenih zaslugah tvojega jedinorodjenoga sina Isukersta u ovom životu spoznanje, pravo skrušenje i oproštjenje mojih grěhah udeljiti, posli smerti pako věkovito blaženstvo dati, i pokloniti tebe licem u lice gledati, ljubiti i brez konca uživati. Ufam se takodjer od tebe potrěbita srědstva sve to dostignuti. Ufam se, jer si ti obetjal, koi si svemogući, věran, bezkončeno dobrostiv i miloserdan. O Bože objači moje ufanje.

P. Kako se može ljubav probuditi?

O. Ljubav može se na slědeći način probuditi:

O moj Bože! ljubim te iz svega serdca mojega, sverhu svega; jer si najvišje dobro, jer si bezkončeno izverstan i svake ljubavi vrědan. Takodjer za to te ljubim; jer si prama meni i svim stvorom vele dobrostiv.

Želim iz svega serdca, da bi te baš onako ljubil: kako te tvoji najvěrnii sluge ljube i ljubili su, s kojih ljubavju s jedinjujem moju neizverstnu ljubav, umnoži ju u meni, o najdobrostiviji Gospodine! vazda više i više. Jer te sada iskerno i nutarnje želim ljubiti, i to činiti izbilja nastojim, žal mi je iz serdca, da sam te moje najvišje dobro! koje sverhu svega ljubim, mojega stvoritelja, odkupitelja i posvetitelja razserdil. Žal mi je, da sam sagrěšil, da sam te mojega svemogućega gospodina, mojega najboljega Otca uvrědil. Odlučujem izbilja svim grěhom zajedno svimi zlimi prigodami uklanjati se, za prošasta zločinstva više i više kajati se, i nikada protiva tvojoj prěsvetoj volji činiti. Uzmi me opet za tvoje děte, i daj mi miloštju na izpunjivanje ove moje odluke. Što od tebe prosim po bezkončenih zaslugah tvojega božanstvenoga sina, našega gospodina i odkupitelja Isukersta. *)

---

*) Svoja papinska Svetost Benedikt XIII. podal je svim i svakomu, koji ove tri bogoslovne krěposti probudjivaju, kolikogod putah i kakovimi mu drago takodjer rěčmi to čine, ako samo vlastiti gibajući temelj věre, ufanja i ljubavi zadostno izreknu, *proštjenje na sedam godinah.* Ako se pako tkogod kroz cěli měsec u ovih trih bogoslovnih krěpostjah uvižbava, zajedno takodjer jedan put izpovědi i pričesti, dostigne nesamo u to doba, ne-

§. 2. Od ćudorednih krěpostih.

P. Što su ćudoredne krěposti?

O. Ćudoredne krěposti jesu, po kojih se vladanje i deržanje ketštjanina tako upravlja, da bude Bogu ugodno.

P. Koje su medju ćudorednimi krěpostjami, u kojih se kerštjanin uvižbavati mora, stožerne krěposti?

O. Medju ćudorednimi krěpostjami, u kojih se kerštjanin uvižbavati mora, jesu četiri stožerne krěposti: 1) *mudrost*; 2) *uměrnost*; 3) *pravda*; 4) *jakost*.

P. Što je kerštjanska mudrost?

O. Kerštjanska *mudrost* jest krěpost, po kojoj kerštjani za spasenje duševno pristala srědstva izabiraju i ulažu, uklanjaju pako, što njegovo dostignutje preprěčiti može.

P. Što je kerštjanska uměrnost?

O. Kerštjanska *uměrnost* jest krěpost, koja u kerštjaninu prekoredno nagnutje na grěh uzteže, i samo mu dopuštja vrěmenita s měrom uživati.

P. Što je keštjanska pravda?

O. Kerštjanska *pravda* jest krěpost, po kojoj kerštjanin izpunjiva, što je Bogu i iskernjemu dužan.

P. Što je kerštjanska jakost?

O. Kerštjanska *jakost* jest krěpost, po ko-

---

go takodjer na uru smerti *podpuno proštjenje*, koje ili sebi samomu, ili siromašnim dušam u čistilišću prisvojiti može. To je petverdil takodjer Benedikt XIV. godino 1756.

joj kerštjanin iz ljubavi božje, negledeć na preprěke i težkoće dobro podprime i izvede; takodjer radje sve podnosi, dapače svoje imanje, blago i život izgubi, nego štogod učini, što je protiva božanstvenoj zapovědi.

P. Koje se krěposti poglavitim grěhom suprot stavljaju?

O. Poniznost suprot stavlja se oholosti;
Darežljivost lakomosti;
Čistoća bludnosti;
Ljubav nenavidosti;
Uměrnost prožderlosti;
Usterpljivost serditosti;
Revnost u dobru duhovnoj lěnosti.

P. Što je poniznost?

O. Poniznost jest krěpost, po kojoj tko od sebe istoga i svojih vlastitostih pravo sudi, i negleda (kakono oholi čine) samo na svoje vlastite prednosti, niti se zbog njih mnogo preštimava; nego mnogo-većma svoje slabosti i falinge poznava, i zbog toga se ponižuje.

P. Što je darežljivost?

O. Darežljivost jest krěpost, u kojoj se uvižbavamo, kada potrěbnim ljudem od svojega rado i istinito polag mogućnosti razděljujemo.

P. *Što je čistoća?*

O. Čistoća jest krěpost, u kojoj se uvižbavamo, kada se svake zabranjene i nedopuštjene putene nasladnosti u mišljah, rěčih i dělih uzderžimo.

P. Što je ljubav?

O. Ljubav jest krěpost, po kojoj u dobrom

naprědku iskernjega děl imamo, i njega povekšavamo.

P. Što je uměrnost?

O. Uměrnost, na koliko se suprotstavljá prožderlosti, jest krěpost, po kojoj neurèdnoj želji za jèlom i pitjem suprotstajemo, i obodvoje samo uměrno uživamo.

P. Što je usterpljivost?

O. Usterpljivost jest krěpost, po kojoj suprotivštjine s podanjem u božanstvenu volju podnašamo.

P. Što je revnost u dobru?

O. Revnost u dobru jest krěpost, u kojoj se uvižbavamo, kada se žurimo učiniti sve, što se Boga i našega duševnoga spasenja dotiče.

§. 3. Od onoga, što još više na kerštjansku pravednost spada.

P. Što spada još više na kerštjansku pravednost?

O. Na kerštjansku pravednost spadaju još dužnosti, koje Isukerst osobito jest zapovědal.

P. Koje su dužnosti, koje Isukerst osobito jest zapovědal?

O. Dužnosti, koje Isukerst osobito jest zapovědal, jesu slědeće:

1-vo. Najprie kraljestvo božje i pravdu njegovu tražiti;

2-go. Sebe istoga zatajati;

3-tje. Svoj križ nositi;

4-to. Kersta naslědovati;

5-to. Krotku i poniznu biti;

6-to. Neprijatelje ljubiti, onim dobro činiti, koji nas zlobe, za one moliti, koji nas uvrědjuju i progone.

§. 4. Od osam blaženstvih.

P. Što spada još više na keršljansku pravednost?

O. Na kerštjansku pravednost spada takodjer onih osam najizverstniih krěpostih, koje je Kerst gospodin na gori učil, i zaradi kojih je člověka blaženoga ozval, Slědeće su: a)

1-vo. Blaženi siromasi duhom; budući njihovo kraljestvo nebesko.

2-go. Blaženi krotki; buduć da će oni posědovati zemlju.

3-tje. Blaženi, koji gjase; buduć da će se isti obradovati.

4-to. Blaženi, koji gladuju i žedjaju pravdu; buduć da će se isti zasitit'.

5-to. Blaženi miloserdni; buduć da će isti miloserdje dostignuti.

6-to. Blaženi čistog' serdca; buduć da će isti Boga viditi.

7-mo. Blaženi umirni; buduć da će se oni sinovi božji nazvati.

8-mo. Blaženi, koji progonstvo terpe radi pravde; budući njihovo kraljestvo nebesko.

§. 5. Od dobrih dělah i njihovih zaslugah.

Od dobrih dělah u obćinskom.

P. Što su dobra děla kerštjanina?

O. Dobra děla kerštjanina jesu činjenja,

a) Mat. V.

koja su Bogu ugodna i za kerštjanina, koi se u njih uvižbava, žaslužna.

P. Zašto su potrèbita dobra děla?

O. **Dobra děla potrěbita su za spasenje; věra bo brez dobrih dělah jest mertva.**

P. Što zaslužujemo po dobrih dělih?

O. **Po dobrih dělih zaslužujemo kod Boga uzraštjaj posvetjujuće miloštje, věkovita i vrěmenita nadarenja, koja je Bog iz same miloštje onim obetjál, koji dobro čine.**

P. Mogu li ljudi vlastitom moćom dobra dèla činiti?

O. **Dobra děla, koja su za spasenje potrěbita, i kod Boga zaslužna, nemože člověk vlastitom moćom, nego samo nastojanjem božanstvene miloštje činiti.**

P. Kakova moraju biti dobra děla, da kod Boga věkovitoga života zaslužna budu?

O. **Dobra děla, da kod Boga věkovitoga života zaslužna budu, moraju se doveršiti:**

1-vo. U stanju miloštje;

2-go. Dobrovoljno;

3-tje. Ne jedino iz naravnih ili taštih gibajućih temeljih, nego najpače zaradi Boga.

Od dobrih dělab posebno.

P. Koja su poglavita dobra děla?

O. **Poglavita dobra děla jesu** ***molitva, post* i *davanje lemozine.***

P. Zašto se ova tri dobra děla zovu poglavita?

O. **Molitva, post i davanje lemozine zovu**

so poglavita dobra děla; jer štogod se dobra i zaslužnoga činiti može, pod kojegod ovih trih dělah spada.

P. Što se razumi ovdě po molitvi?

O. Ovdě se po molitvi razume sva bogoljubna uvižbavanja, kojimi se Bog i njegovi sveti poštuju?

P. Što se razumi po postu?

O. Po postu razumi se nesamo polag naredjenja cerkvenoga, ili takodjer svojvoljno u jělu i pitju odtergnutje učiniti si; nego reći će takodjer polag svetoga pisma druga pokore děla opravljati, i od grěha uzderžati se.

P. Što se razumi po davanju lemozine?

O. Po davanju lemozine razume se sva tělesna i duhovna děla miloserdja.

P. Koja su tělesna děla miloserdja?

O. Tělesnih dělah miloserdja jest slědećih sedam:

1-vo. Gladne nahraniti;
2-go. Žedne napojiti;
3-tje. Putnike izpokojiti;
4-to. Gole zaoděći;
5-to. Bolestne pohoditi;
6-to. Sužnje odkupiti;
7-mo. Mertve pokopati.

P. Koja su duhovna děla miloserdja?

O. Duhovnih dělah miloserdja jest slědećih sedam:

1-vo. Grěšnike pokarati;
2-go. Neumětne učiti;
3-tje. Dvoumne pravo světovati;

4-to. Žalostne utěšiti;
5-to. Nepravdu usterpljenjem podnašati;
6-to. Onim, koji nas uvrědjuju rado oprostiti;
7-mo. Za živuće i mertve Boga moliti.

P. Koji su evangjelski sověti?

O. Evangjelski sověti jesu:
1-vo. Dobrovoljno ubožtvo;
2-go. Věkovita čistoća;
3-tje. Neprestani posluh pod duhovnim poglavarom.

P. Zašto se ove tri stvari zovu evangjelski sověti?

O. Ove tri stvari zovu se evangjelski sověti; jer nje Kerst u evangjelju jedinim osobam nije zapovědal, nego samo sovětoval.

NADOMETAK

Od četirih najposlědnjih stvarih.

P. Koje su četiri najposlědnje stvari?

O. Četiri najposlědnje stvari jesu: *smert*, *sûd*, *pakal* i *kraljestvo nebesko*.

a) Od smerti.

P. Što je smert?

O. Smert jest oddělenje duše od těla.

P. Moraju li svi ljudi umrěti?

O. Svi ljudi moraju umrěti.

P. Odkuda dohodi, da svi ljudi moraju umrěti?

O. Da svi ljudi moraju umrěti, dohodi iz grěha, kojega je Adam u raju zemaljskom učinil. Da nije Adam sagrěšil, mi bi bili takodjer gledeć na tělo, po božjoj miloštji, bezsmertni ostali. Smert jest pedepsa grěha.

P. U koje ćemo vrěme i na kakvi način umrěti?

O. Vrěme i način smerti jest nam nepoznan.

P. Što imamo činiti, buduć nam vrěme i način smerti nepoznan?

O. Buduć nam vrěme i način smerti nepoznan, imamo svigdar na smert pripravni biti.

P. Kakova je smert pobožnih?

O. Smert pobožnih jest blažena.

P. Kakova je smert zloćudnih?

O. Smert zloćudnih jest prenesrětjna.

b) Od Suda.

P. Što se ima od suda opaziti?

O. Od suda ima se opaziti, da će Isus svakoga člověka dušu odmah posli smerti posebno: na sverhi světa pako sve ljude zajedno s tělom i dušom suditi.

P. Kako će Isus suditi?

O. Isus će suditi svakoga člověka polag njegovih mislih, rěčih i dělah; dobro će naplatiti, a zlo pedepsati.

P. Što slědi za sudom?

O. Za sudom slědi izveršenje odsude, na duši odmah posli posebnoga suda, na tělu pako posli obćinskoga.

P. Na što se duša odsudjuje na posebnom sudu?

O. Duša se odsudjuje na posebnom sudu ili u čistilišće ili u pakal, ili se prijimlje u nebo.

P. Što je čistilišće?

O. *Čistilišće* jest město, gdě duše vrěmenite pedepse za grěhe terpe, koje u životu nisu pomersile.

P. Koje se duše odsudjuju u čistilišće?

O. Duše onih odsudjuju se u čistilišće, koji su istom u miloštji božjoj umerli, ništanemanje zaradi učinjenih u životu grěhah pravici božanstvenoj nisu zadovoljili.

P. Kakove pedepse terpe duše u čistilišću?

O. **Duše terpe u čistilišću občinski po tom premnogo, da se njihovo goruće zahtěvanje Boga viditi, i věkovito uživati još neizpunjuje. Sverhu toga terpe takodjer muke, koje je božanstvena pravica za nje naznačila.**

P. Može li se dušam u čistilišću u pomoć dojti?

O. **Dušam u čistilišću može se u pomoć dojti, i to:**

1-vo. Najpače aldovom svete mise;
2-go. Molitvom;
3-tje. Drugimi dobrimi děli;
4-to. Proštjenjem.

P. Jesmo li dužni dušam u čistilišću pomoći?

O. **U občinskom dužni smo iz ljubavi svim dušam u čistilišću pomoći; gledeć pako na roditelje i dobročinitelje dužni smo takodjer iz zahvalnosti.**

P. Kako dugo ostaju duše preminutih u čistilišću?

O. **Kako dugo ostaju duše preminutih u čistilišću, nemože se vlastito znati. Sve, što se reći može, jest; da u nutri dužje ili kratje ostaju, nakoliko su Boga više ili manje uvrědili, više ili manje pokoru u ovom životu činili, i nakoliko im věrni molitvom, i drugimi dobrimi děli više ili manje u pomoć dojdu.**

c) O d p a k l a.

P. Što je pakal?

O. Pakal **jest město, gdě se prokleti věkovito muče.**

P. Tko dojde u pakal?

O. U pakal dojde, tko u grěhu smertnom umre.

P. Kakove su muke paklene?

O. Muke paklene jesu takove; da ćeju prokleti:

1-vo. Věkovito lišeni biti vidjenja i uživanja božjega;

2-go. Da ćeju věkoviti oganj terpěti; da ćeju věkovite tmine, jaukanje i škripanje zubih, vazdatrajnu grižnju svěsti, stisku i dvojnost, sve što samo bolestljivo na tělu i duši biti može, věkovito terpěti; to jest, da ćeju sve to terpěti brez sverhe, brez ufanja kojega polakšanja ili oslobodjenja.

P. Što ima promatranje mukah paklenih u nas dělovati?

O. Promatranje mukah paklenih ima u nas dělovati; da se grěhom uklonimo, učinjene pomersimo, i za nje zadovoljimo. Veličina i věkovitost mukah paklenih daje nam spoznati, kako je strahovito upasti u ruke Boga živoga.

d) Od Neba.

P. Što je nebo?

O. Nebo jest najsrětjnije prebivališće svetih, gdě se Bog svojim věrnim slugam licem u lice izkaživa, i sam njihovu golemu platju čini.

P. Tko dojde u nebo?

O. U nebo dojde, tko je u miloštji božjoj umerl, i tko je učinjene grěhe ili u ovom ili u drugom životu pomersil.

P. Jesu li nebeska veselja velika?

O. Nebeska veselja jesu neizgovorno velika.

P. U čem stoje nebeska veselja?

O. Nebeska veselja stoje u tom, da ćeju odabrani:

1-vo. Boga licem u lice, i kakvi je u sebi, věkovito gledati, ljubiti i uživati;

2-go. Da ćeju svako izmišljivo dobro na tělu i duši věkovito imati;

3-tje. Da ćeju biti od svih takodjer najmanjih zalah prosti.

P. Ima li stanovitih skalinah iliti stupnjih nebeskih veseljah?

O. Ima stanovitih skalinah iliti stupnjih nebeskih veseljah. Tko je više dobra učinil, takodjer većma će biti u nebu nadaren.

P. Što nas uči promatranje nebeskih veseljah?

O. Promatranje nebeskih veseljah uči nas:

1-vo. Da moramo svaki križ i terpljenje usterpljivo podnašati; jerbo nevolje ovoga vrěmena nisu ništa prama slavi, koja će se u nas očitovati;

2-go. Da se sva vrěmenita veselja s veselji nebeskimi u nikakovo usporedjenje staviti nemogu.



Saderžaj

velikoga Katekizma.



stran

Manje poznane rěči.

Bistvo, **Wesenheit**, essentia. — bistveni, wesentlich.
Čistilišće, **Fegfeuer**, purgatorium.
Ćudorednost, **Sittenlehre**, doctrina moralis.
Hram, **Tempel**, templum.
Izbiljan, ernstlich, serius.
Izpověd věre, **Glaubensbekenntniss**.
Nadnica, **Taglohn**, merces, diurnum.
Nadrazložiti, widerlegen, rationibus confutare.
Nagloželjnost, **Vorwitz**, curiositas.
Naslědno, folglich, consequenter.
Naznačiti, bestimmen, determinare, assignare.
Neuklonjivo, unumgänglich, inevitabiliter.
Nježnost, **Zärtlichkeit**, teneritudo.
Opetovati, wiederholen, iterare.
Oporečenje, **Wiederrufung**, revocatio.
Oprediěliti, bestimmen, determinare.
Podědovati, beerben, haereditare.
Pretergnutje, **Abbruch**, interrumpere solitas refectiones.
Pričest iz česti 1) **Gastmahl**, convivium; 2) **Theil**, pars.
Proizvesti, hervorbringen, producere.
Revnost, **Eifer**, zelus.
Shodan, billig, aequus.
Točno, genau, accurate.
Tvorni, wirklich, actualis.
Ubavistiti, unterrichten, informare.
Učiteljstvo, **Lehramt**, magisterium.
Uložiti, anwenden, applicare.
Umolitje, **Fürbitte**, intercessio.
Uvižbavati se, sich üben, exerceri.
Uzraštjaj, **Vermehrung**, incrementum.
Vazdatrajni, immerwährend, perpetuo durabilis.
Věrozakon, **Religion**.
Zaporka, **Bedingniss**, conditio.
Znak, **Merkmal**, nota characteristica.